

CİNSİYETE GÖRE ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN
EŞ SEÇİMİ TERCİHLERİ

16977

Aysel (Dursun) DURMAZKUL

Hacettepe Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü

Y. G.
Yükseköğretim Kurulu
Dokümantasyon Merkezi

Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin
Eğitimde Psikolojik Hizmetler Bilim Dalı
Psikolojik Danışma ve Rehberlik Programı İçin Öngördüğü
YÜKSEK LİSANS TEZİ
Olarak Hazırlanmıştır.

Ankara
Haziran, 1991

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne

İşbu çalışma, jürimiz tarafından Eğitimde Psikolojik Hizmetler Bilim Dalı Psikolojik Danışma ve Rehberlik Programı için YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Prof. Dr. Ethem ÖZGÜVEN
Üye : Prof. Dr. Yedigöller KILIÇCI
Üye : Doç. Dr. Gölter ÖSKAY
Üye : Dr. Mesut BAŞ (Danışman)

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.5./2./1991

Prof. Dr. Süleyman YILDIZ
Enstitü Müdürü

TEŞEKKÜR

Araştırma birçok kişinin katkıları ile gelişmiştir. Araştırmanın her aşamasında destek ve hoşgörüsünü gördüğüm Danışmanım Sayın Dr. Mesut BAŞ'a ve Bölüm Başkanımız Sayın Prof.Dr. Ethem ÖZGÜVEN'e, jüri üyeleri olan ve tezimin düzeltmelerinde yardımlarını gördüğüm Sayın Prof.Dr. Yedigâr KILIÇCI ve Doç.Dr. Gülter OSKAY'a, araştırmanın istatistik işlemleri konusunda değerli bilgilerinden yararlandığım Sayın Doç.Dr. Yaşar BAYKUL'a, araştırmanın uygulamasını yaptığım fakültelerde içten yardımlarını gördüğüm öğretim görevlileri ve öğrencilere, bilim uzmanlığı çalışmamın ve tezimin her aşamasında çok değerli desteklerini ve yardımlarını gördüğüm, çalışmamı yürütmemde bana güç kaynağı olan eşim Mustafa DURMAZKUL'a, tezimi büyük bir dikkat ve özveri ile yazan ve bu konuda bana özel destek veren arkadaşım Aytaç ASLAN'a, yaşamımın her anında olduğu gibi eğitimim süresince bana moral ve güç veren anneme çok teşekkür ederim.

Aysel (Dursun) DURMAZKUL

ÖZET

Bu araştırmada, üniversite öğrencilerinin eş seçimi tercihlerinin cinsiyet değişkeni ile ilişkisi incelenmiştir.

Bu amaçla öğrencilere, araştırmacı tarafından geliştirilen "Eş Seçim Tercihi Anketi" uygulanmıştır. Bu çalışma, Hacettepe Üniversitesi Beytepe Kampüsünden şans (random) yolu ile seçilen çeşitli fakültelerin bazı bölümlerinde okumakta olan 1. ve 4. sınıflardaki 368 öğrenci üzerinde yapılmıştır.

Değişkenlerin bağımsızlığı Ki Kare (χ^2) testi ile test edilmiş, değişkenler arasındaki ilişki ise Kontincensi Korelasyon Katsayısı (C) ile hesaplanmıştır.

Bu araştırmadan elde edilen bulgular şöyle özetlenebilir:

1.Eş olarak seçilecek kimseyle nikahsız yaşama konusunda erkek öğrenciler, kızlara oranla nikahsız yaşamayı daha çok tercih etmişlerdir.

2.Eş olarak seçilecek kimseyi kimin seçeceği konusunda hem kızlar hem de erkekler daha çok kendileri seçmeyi tercih etmişlerdir.

3.Eş olarak seçilecek kimsenin ideolojik görüşleri konusunda kız öğrenciler erkeklere oranla seçecekleri eşin ideolojik görüşleri açısından kendilerine daha yakın olmasını tercih etmişlerdir.

4.Dinî inançlar konusundaki tercihlerde kız öğrenciler

erkeklere göre daha yüksek oranda evlenecekleri kimsenin dinî inançlarının kendilerinininki ile benzer olmasını tercih etmişlerdir. Erkekler ise daha çok dinî inancı kendilerinininki ile aynı olup dinin gereklerini yerine getiren birisini eş olarak seçme eğiliminde bulunmuşlardır.

5.Eş olarak seçilecek kimsenin yaşı konusunda kız öğrenciler erkeklere göre önemli düzeyde evlenecekleri kimsenin yaşının kendilerinininkinden fazla olmasını tercih etmişlerdir.

6.Eş olarak seçilecek kimsenin fizikî çekiciliği konusundaki tercihlerde cinsiyetler arasında bir fark bulunamamıştır. Tüm öğrenciler evlenecekleri kimsenin fizikî çekiciliğinin kendilerinininki kadar olmasını tercih etmişlerdir.

7.Eş olarak seçilecek kimsenin ekonomik durumu konusunda kız öğrenciler erkeklere göre önemli bir düzeyde evlenecekleri kişinin ekonomik durumunun kendilerinininkinden fazla olmasını tercih etmişlerdir.

8.Eş olarak seçilecek kimsenin atılganlığı konusunda kız öğrenciler erkeklere göre önemli bir düzeyde evlenecekleri kişinin kendilerinden daha fazla atılgan olmasını tercih etmişlerdir.

9.Birinci derecede evliliği düşünme nedeni olarak kızlar ve erkekler arasında fark bulunmamıştır. Her iki grup da yüksek bir oranda 'yaşamı bir eşle paylaşma'yı birinci derecede önemli bulmuştur.

SUMMARY

In this study the relationship between the value judgments of the university students regarding the choice of their mate and their sex.

For this purpose, the questionnaire of "The Inventory of the Choice of Mates" developed by the researcher, was administered. This study was carried out on 368 students chosen randomly from the first and the fourth grades of some departments from different faculties of Hacettepe University Beytepe Campus.

The variables were tested with χ^2 and the relationship between the variables was calculated with Contingency Correlation Coefficient (C).

The findings of the research can be summarized as follows:

1. Male students preferred living together with someone to be chosen as a mate without being married, more than the female students.

2. Regarding the issue of choosing one's mate, all the students preferred to choose their mates personally.

3. In relation to the ideological ideas of the person to be chosen, female students compared to males preferred their mates to be ideologically closer to themselves.

4. In relation to the choice of religious beliefs female students compared to males preferred those mates having identical religious beliefs more.

5.Regarding, the age of the mate to be chosen, female students compared to males preferred significantly more to get married with someone older than themselves.

6.As to their choice of physical attractiveness, no difference has been found. All the students preferred to have a mate having the same physical attractiveness.

7.Regarding the economical position of the mate to be chosen, female students compared to male students significantly preferred more having mates economically better than themselves.

8.Female students compared to males preferred their mates to be more assertive than themselves.

9.As a reason of thinking marriage in the first place no difference has been found between males and females Both groups found sharring life with a mate higly important.

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
TEŞEKKÜR.....	i
ÖZET.....	ii
SUMMARY.....	iv
İÇİNDEKİLER.....	vi
TABLOLAR.....	xi

BÖLÜM I

GİRİŞ.....	1
Problem.....	7
Alt Problemler.....	7
Denenceler.....	9
Sayıltılar.....	10
Tanımlar.....	10
Sınırlamalar.....	11
İlgili Yayın ve Araştırmalar.....	11
Araştırmanın Gerekçesi ve Önemi.....	20

BÖLÜM II

YÖNTEM.....	22
Evren ve Örneklem.....	22
Veri Toplama Araçları.....	23
İşlem Yolu.....	25
Verilerin Analizi.....	25

BÖLÜM III

BULGULAR.....	27
1.Cinsiyete Göre Öğrencilerin Nikahsız Yaşama Konusundaki Tercihleri.....	27
2.Cinsiyete Göre Öğrencilerin Evlenecekleri Kimseyi Kimin Seçeceği Konusundaki Tercihleri.....	28
3.Cinsiyete Göre Öğrencilerin Eş Olarak Seçecekleri Kimsenin İdeolojik Görüşleri Konusundaki Tercihleri.....	30
4.Cinsiyete Göre Öğrencilerin Eş Olarak Seçecekleri Kimsenin Dinî İnançları Konusundaki Tercihleri.....	31
5.Cinsiyete Göre Öğrencilerin Eş Olarak Seçecekleri Kimsenin Yaşı Konusundaki Tercihleri.....	32
6.Cinsiyete Göre Öğrencilerin Eş Olarak Seçecekleri Kimsenin Fizikî Çekiciliği Konusundaki Tercihleri.....	34
7.Cinsiyete Göre Öğrencilerin Eş Olarak Seçecekleri Kimsenin Ekonomik Durumu Konusundaki Tercihleri.....	35
8.Cinsiyete Göre Öğrencilerin Eş Olarak Seçecekleri Kimsenin Atılganlığı Konusundaki Tercihleri.....	36
9.Cinsiyete Göre Öğrencilerin Birinci Derecede Evliliği Düşünme Nedenleri Konusundaki Tercihleri.....	38

BÖLÜM IV

TARTIŞMA VE YORUM.....	40
1.Eş Olarak Seçilecek Kimse İle Nikahsız Yaşama Konusundaki Tercihler.....	40
2.Evlenilecek Kimseyi Kimin Seçeceği Konusundaki Tercihler.....	41
3.Eş Olarak Seçilecek Kimsenin İdeolojik Görüşleri Konusundaki Tercihler.....	43
4.Eş Olarak Seçilecek Kimsenin Dinî İnançları Konusundaki Tercihleri.....	44
5.Eş Olarak Seçilecek Kimsenin Yaşı Konusundaki Tercihler.....	45
6.Eş Olarak Seçilecek Kimsenin Fizikî Çekiciliği Konusundaki Tercihler.....	46

7.Eş Olarak Seçilecek Kimsenin Ekonomik Durumu Konusundaki Tercihler.....	33
8.Eş Olarak Seçilecek Kimsenin Atılğanlığı Konusundaki Tercihler.....	34
9.Birinci Derecede Evliliği Düşünme Nedenleri Konusundaki Tercihler.....	35

BÖLÜM V

VARGI VE ÖNERİLER.....	36
KAYNAKÇA.....	40
EKLER.....	48

TABLOLAR

TABLO NO:		<u>Sayfa No</u>
Tablo- 1	Örnekleme Alınan Öğrencilerin Sınıf ve Cinsiyetlerine Göre Dağılımı....	23
Tablo- 2	Kız ve Erkek Öğrencilerin Eş Olarak Seçecekleri Kimse İle Nikahsız Yaşama Konusundaki Tercihlerine İlişkin Sayı ve Yüzdeler.....	28
Tablo- 3	Kız ve Erkek Öğrencilerin Evlenecekleri Kimseyi Kimin Seçeceği Konusundaki Tercihlerine İlişkin Sayı ve Yüzdeler.....	29
Tablo- 4	Kız ve Erkek Öğrencilerin Eş Olarak Seçecekleri Kimsenin İdeolojik Görüşleri Konusundaki Tercihlerine İlişkin Sayı ve Yüzdeler.....	30
Tablo- 5	Kız ve Erkek Öğrencilerin Eş Olarak Seçecekleri Kimsenin Dinî İnançları Konusundaki Tercihlerine İlişkin Sayı ve Yüzdeler.....	31
Tablo- 6	Kız ve Erkek Öğrencilerin Eş Olarak Seçecekleri Kimsenin Yaşı Konusundaki Tercihlerine İlişkin Sayı ve Yüzdeler.....	33
Tablo- 7	Kız ve Erkek Öğrencilerin Eş Olarak Seçecekleri Kimsenin Fizikî Çekiciliği Konusundaki Tercihlerine İlişkin Sayı ve Yüzdeler.....	34
Tablo- 8	Kız ve Erkek Öğrencilerin Eş Olarak Seçecekleri Kimsenin Ekonomik Durumu Konusundaki Tercihlerine İlişkin Sayı ve Yüzdeler.....	35
Tablo- 9	Kız ve Erkek Öğrencilerin Eş Olarak Seçecekleri Kimsenin Atılganlığı Konusundaki Tercihlerine İlişkin Sayı ve Yüzdeler.....	37
Tablo-10	Kız ve Erkek Öğrencilerin Birinci Derecede Evliliği Düşünme Nedenleri Konusundaki Tercihlerine İlişkin Sayı ve Yüzdeler.....	38

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu araştırmanın amacı, üniversite öğrencilerinin eş seçimi tercihlerinin neler olduğunu ve bu tercihlerin cinsiyetlere göre değişip değişmediğini saptamaktır.

Değişen dünya içinde bireylerin de değer yargıları değişmekte, bu değişim olgulara, yaşam biçimine, kurumlara ve dolayısıyla topluma yansımaktadır. Bireylerin değer yargılarıyla gittikçe değişime uğrayan bir olgu da evliliklerdir.

Evlenme, geçmişten günümüze kadar farklı kültürlerde, farklı biçimlerde yer alan bir süreçtir. Evlenmeye süreç özelliğini veren; toplumun değer yargılarına göre değişen, flört, söz, nişan, nikah ve düğün gibi evlenme aşamalarıdır.

"Evlilik mutluluk ve sıkıntılarıyla birlikte, insanların büyük bir çoğunluğu için ulaşılmak istenen normal bir amaç olmuştur" (Geçtan 1984). Yapılan araştırmalara göre, bazı batı toplumlarında özellikle son yıllarda görülen evlilik dışı birlikte yaşamaların yaygınlaşması yönündeki artış eğilimlerine rağmen, evlilik halen toplumların hemen tümünde önemini korumakta ve devlet tarafından teşvik edilmektedir (VI. Beş Yıllık Kalkınma Planı Ö.İ.K. Raporu 1989).

Bazı antropologlar, evliliği bir sosyal yapı içinde mevcut normlara uygun bir şekilde, örf veya medeni hukuk açısından, meşru bir bağın kurularak aile kurumunun o topluluk tarafından kabulünü sağlayan bir olgu olarak kabul etmektedir (Güvenç 1984; Güngören 1988; VI. Beş Yıllık Kalkınma Planı Ö.İ.K. Raporu 1989).

Evlilik birçok araştırmacıya göre, iki ayrı insanın birbirlerini benimsemek, birlikte yaşamaya alışmak, birbirlerine yardım etmek için biraraya geldikleri, toplumca belirlenen yasal bir ilişki biçimidir (Bilen 1983; Geçtan 1984; Köknel 1984; Güngören 1988; Atabek 1989). Her toplumda kadın ve erkek belli bir biçimde çoğu kez birlikte yaşamak zorundadır. Bu zorunluluk insan neslinin çoğalması için gerekli olmaktadır. Kadın ve erkek çoğu kültürde, farklı biçimlerde evlenerek bir evlilik yaşantısına girmeyi kabul etmektedir. Güngören (1988)'e göre, isteğe ya da zora dayalı, geçici ya da sürekli, her türlü evlilik dışı birliktelik bir çeşit ilişki biçimi olmakta ve toplum karşısında belirgin bir özerklik taşımaktadır. Buna karşılık evlilik olgusu, bir sözleşmeye dayalı olduğundan bireysel düzeyde değil, toplumsal düzeyde bir ilişki biçimi olmaktadır.

Evlenme ve evlilik olguları ile ilgili ilk değişiklikler, ekonomik hareketlenmelerle ortaya çıkmıştır (Kandiyoti 1978). Ekonominin tümünden aileye bağlı olduğu

ilkel toplumlarda üretim, geniş aile biçimindeki ailelerde gerçekleşmekteydi. Geniş aile ana-baba, çocuklar, erkeğin annesi, babası ve kardeşlerinden oluşmaktaydı. Kapitalizmin gelişmesi, ekonomik işlevlerin aile biriminden soyutlanması, aile yapısında, bireylerin rollerinde ve psikolojik ihtiyaçlarında pekçok değişikliğe yol açmıştır. Toplum üretimine doğrudan katılımda bulunan aile, üretici durumdan çıkıp, farklı rollere yönelmiştir. Yani geleneksel ailede hakim olan şiddetli duygusal değerlerin, toplumsal değer yargılarına bağımlılığın, dar ekonomik ortamın ve toprağa bağımlılığın yerini, kadın-erkek ayırımından çok, insana gösterilen saygı, olayları akılla değerlendirmenin, karşılıklı ilişkilerin gerçekleştiği yeni bir aile yapısı almıştır.

Toplumlardaki ekonomik hareketlenmelerin yanı sıra zamanla, eğitim olanaklarının artması, bir takım politik hakların kadın-erkek birlikteliğine yeni boyutlar kazandırması, bireylerin geleneksel yapıdan büyük ölçüde uzaklaşmalarına neden olmuştur. Evlilik toplumlara süreklilik ve üretkenlik sağladığı için birçok toplum evlilik dışı cinsel ilişkiyi de belirli bir düzene bağlamaktadır. Bu düzenlemeler, geleneksel görüntüyü gelenekten bağımsız bir görüntüye dönüştürmektedir (Seidenberg ve De Crow 1983; Geçtan 1984; Güngören 1988; Atabek 1989).

ABD'de 1970-1975 yılları arasındaki zaman sürecinde yapılan araştırmaya göre, seksüel davranışlar hakkında kadınların tutumlarının daha liberal olduğu saptanmıştır. Bu konuda yapılan yeni araştırmalar ise geçmiş bulguları tutucu olarak nitelendirmektedir (akt. Kahn ve Udry 1986).

Toplum bilimci Jessie Bernard evliliği erkek ve kadının üzerinde bıraktığı etki açısından incelemiş ve geleneksel evliliğin kadınları hem bedensel hem de ruhsal yönlerden olumsuz olarak etkilediği sonucuna varmıştır. Ona göre, her evlilik ilişkisinde iki evlilik vardır; kocanın evliliği ve kadının evliliği. Geleneksel evlilikte koca genellikle avantajlı çıkmaktadır. Çünkü evlilik, erkeğin birçok yükünü azaltmakta, mutluluğunu, mesleğindeki başarısını, gelirini ve ömrünü arttırmaktadır (akt. Seidenberg ve De Crow 1988).

Kadının evlilikten zararlı çıktığını ifade eden Russell (1967) ve Güvenç (1984)'e göre de evli kadın sürekli özverili davranarak, fiziksel ve ruhsal yönden sağlığını tehlikeye düşürmektedir.

O'Neill ve O'Neill (1975) iki insanın evlenme kararını vermelerinde başlıca nedenler olarak; sevgi, güvenlik, ekonomik refah, cinsellik ve duygusal paylaşımı saptamışlardır. Ancak bu nedenler bireyden bireye olduğu gibi toplumdan topluma da bir değişme göstermektedir.

Güvenç (1989)'in geleneklerine bağlı kalarak ileri bir teknolojik düzeye erişmiş olarak bilinen Japonya'da evlilik

kurumu ile ilgili gözlemleri oldukça ilginçtir. Güvenç (1989)'e göre Japonya'da kadının ekonomik özgürlüğe daha çok kavuşmuş olması evlilik kurumu ile ilgili geleneksel birçok olguyu değiştirmiştir. Örneğin, evlenme yaşı yükselmiş, cinsel özgürlük ve boşanma oranları artmıştır. Görücü yoluyla evlenme geleneği de yine bireylerin kişisel sorumluluğu haline gelmeye başlamıştır.

Butterfield (1956)'e göre modern toplumlarda bireyler görünürde özgür bir seçimle evlenmektedirler. Ancak bu seçimin tam bir özgürlüğe dayandığını söylemek olanaksızdır. Çünkü toplum modern de olsa sınıf, statü ve daha birçok toplumsal etken, aile ile birlikte eş seçimini de yönlendirmektedir.

Her toplumda olduğu gibi Türk toplumunda da evlilik ve evlenme süreci ile ilgili değer yargıları gün geçtikçe değişmelere uğramaktadır. Bu değişikliklere yol açan en önemli nedenlerden biri de eğitimidir.

Eğitim, değer yargılarında, düşünce ve davranışlarda, bireysel bilinçlenmelere yol açan bir işlev görmektedir. Üniversite öğrencileriyle yapılan araştırmalarda, geleneksel bir yapıya sahip toplumda, gelenekten bağımsız davranmaya çalışan bazı üniversite öğrencilerinin, bir yandan aldığı eğitimle, akılcı, bireyci, bağımsız olmaya çalışırken diğer yandan, kalıplaşmış bir takım düşünce ve davranışlara, katı, baskıcı, tutumlara karşı gelmeye çalıştıkları gözlenmiştir.

Bu araştırmalarda belirtildiği gibi bazı üniversiteli gençler "kuşaklararası çatışma" yaşamaktadır.

Oskay (1981)'ın ergenlerle yaptığı bir araştırmada bu çatışma yaşantısının sık sık karşı cinsle arkadaşlık ilişkisinde de ortaya çıktığı vurgulanmıştır. Bireyin eş seçimi tercihi ve evlilikle ilgili değer yargıları, ana-babasının değer yargısına ve eş seçimi tercihine uymadığında, psikolojik çatışma durumlarının ortaya çıkabileceği belirtilmiştir.

Yine bu konuyla ilgili olarak yapılan birçok davranış örüntüsü, kız ve erkeklerde farklı şekillerde olmaktadır. Bazı araştırmacılar kız ve erkeklerin aynı eğitimi aldıkları halde eş seçimi ve evlilikle ilgili değer yargılarının farklılaşmasını, onların toplumca belirlenmiş rollerini ister istemez benimsemelerine bağlamaktadır (Bilen 1983; Geçtan 1984).

Geleneksel ya da demokratik düşünce, toplumun etkisi ile bireylere aktarılmaktadır. Nitekim Köknel ve Özüğurlu (1977)'nun da belirttiği gibi özellikle kırsal bölgelerde toplumun etkisi ailenin benimsediği gelenek ve görenekler aracılığı ile bireye aktarılmaktadır. Bu da kadın ve erkek rollerinin edinilmesinde etkili bir rol oynamaktadır.

Aile terapisi ile ilgili olarak yapılan çalışmalarda bireylerin eş seçimi konusundaki tercihlerini etkileyen

birçok etmenin varlığından sözedilerek, özellikle bireyin kendilik algısının eş seçimini önemli bir biçimde etkilediği saptanmıştır (Satir 1967). Bu araştırmaya göre bireyin kendine saygısı düşük ise bu insan, kendisi hakkında büyük bir kaygı ve belirsizlik duygusuna da sahip olabilmektedir. Birey kendisi hakkındaki bu düşüncesine göre eş seçimini gerçekleştirebilmektedir. Buna karşın bireylerin sahip oldukları kişilik özelliklerinin, evliliklerin tipini belirleyen, önemli bir etmen olduğu bulunmuştur (Sillars ve arkadaşları 1987).

Eş seçimi bireyin tüm hayatını etkileyen önemli bir süreçtir. Eş seçimi konusundaki kararların özellikle üniversite eğitimi sırasında verildiği gözlenerek bu tercihlerin erkek ve kız öğrencilerde ne şekilde olacağı gözlenmiştir.

PROBLEM

Üniversite öğrencilerinin eş seçimi tercihlerinde cinsiyetler arasında fark var mıdır?

ALT PROBLEMLER

Belirlenen probleme dayalı olarak aşağıdaki alt problemlere yanıt aranacaktır.

1. Üniversitedeki kız ve erkek öğrencilerin eş olarak seçecekleri kimse ile nikahsız yaşama konusundaki tercihlerinde fark var mıdır?

2.Üniversitedeki kız ve erkek öğrencilerin evlenecekleri kimseyi kimin seçeceği konusundaki tercihlerinde fark var mıdır?

3.Üniversitedeki kız ve erkek öğrencilerin eş olarak seçecekleri kimsenin ideolojik görüşleri konusundaki tercihlerinde fark var mıdır?

4.Üniversitedeki kız ve erkek öğrencilerin eş olarak seçecekleri kimsenin dinî inançları konusundaki tercihlerinde fark var mıdır?

5.Üniversitedeki kız ve erkek öğrencilerin eş olarak seçecekleri kimsenin yaşı konusundaki tercihlerinde fark var mıdır?

6.Üniversitedeki kız ve erkek öğrencilerin eş olarak seçecekleri kimsenin fizikî çekiciliği konusundaki tercihlerinde fark var mıdır?

7.Üniversitedeki kız ve erkek öğrencilerin eş olarak seçecekleri kimsenin ekonomik durumu konusundaki tercihlerinde fark var mıdır?

8.Üniversitedeki kız ve erkek öğrencilerin eş olarak seçecekleri kimsenin atılganlığı konusundaki tercihlerinde fark var mıdır?

9.Üniversitedeki kız ve erkek öğrencilerin birinci derecede evliliği düşünme nedenleri konusundaki tercihlerinde fark var mıdır?

DENENCELER

Araştırmada ele alınan değişkene ilişkin denenceler aşağıda belirtilmiştir.

1.Üniversitedeki kız öğrenciler eş olarak seçecekleri kimseyle nikahsız yaşamayı, erkek öğrencilere göre önemli düzeyde, daha düşük oranda tercih etmektedir.

2.Üniversitedeki erkek öğrenciler evlenecekleri kimsenin seçimi konusunda, kız öğrencilere göre daha yüksek oranda kendileri karar vermeyi tercih etmektedir.

3.Üniversitedeki hem kız hem erkek öğrenciler eş olarak seçecekleri kimsenin ideolojik görüşleri konusunda, kendilerinininki ile önemli bir fark olmasını tercih etmektedir.

4.Üniversitedeki hem kız hem erkek öğrenciler eş olarak seçecekleri kimsenin dinî inançları konusunda kendilerinininki ile önemli bir fark olmasını tercih etmektedir.

5.Üniversitedeki kız öğrenciler eş olarak seçecekleri kimsenin yaşının erkek öğrencilere göre önemli düzeyde büyük olmasını tercih etmektedir.

6.Üniversitedeki erkek öğrenciler, eş olarak seçecekleri kimsenin fizikî çekiciliğinin, kız öğrencilerden daha yüksek oranda, kendilerininkinden fazla olmasını tercih etmektedir.

7.Üniversitedeki kız öğrenciler, eş olarak seçecekleri kimsenin ekonomik durumunun, erkek öğrencilere göre kendilerininkinden daha iyi olmasını tercih etmektedir.

8.Üniversitedeki kız öğrenciler eş olarak seçecekleri kimsenin atılganlığının, erkek öğrencilere göre kendilerininkinden daha fazla olmasını tercih etmektedir.

9.Üniversitedeki kız öğrenciler erkek öğrencilere göre daha çok "yaşamı bir eşle paylaşma"yı evliliğin birinci derecede önemli nedeni olarak görmektedir.

SAYILTILAR

Bu araştırmanın sayıltısı şu şekilde belirlenmiştir; araştırmaya katılan öğrenciler anketteki sorulara doğru ve içtenlikle cevap vermişlerdir.

TANIMLAR

Evlilik: Karşıt cinsten iki insanın karşılıklı olarak verdikleri birlikte yaşama kararının resmileştirilmesidir.

Eş Seçimi: Bireylerin ömür boyu birlikte yaşamak amacıyla kendi niteliklerine uygun kimseleri tercih etme davranışlarıdır.

Geleneksel Evlilik Anlayışı: "Eşlerden birinin egemen diğerinin edilgen olduğu geleneksel evlilikler kadın ve erkeğin birbirini tamamlaması üzerine kurulur" (Geçtan 1984). Geleneksel evlilik kısaca toplumda yerleşmiş tabulara bağlı kalarak yaşama biçimidir (Geçtan 1984).

Gelenekten Bağımsız-Demokratik Evlilik Anlayışı: Karşılıksız özverinin yerine karşılıklı ilişkiler dengesinin kurulduğu, arkadaşlık ögesinin güçlü olduğu ve bireyin değer kazandığı evlilik anlayışıdır (Geçtan 1984; Atabek 1984).

SINIRLAMALAR

1.Araştırma Hacettepe Üniversitesi Beytepe Kampüsündeki tüm fakültelerin çeşitli bölümlerinde okuyan 1. ve 4. sınıf üniversite öğrencileri üzerinde yapıldığından araştırma bulguları sadece büyük şehirlerde bulunan benzer üniversitelere genellenebilir.

2.Araştırmanın konusunu oluşturan eş seçimi, bu konu ile ilgili olarak hazırlanan anketteki maddelerle sınırlanmış ve bu verilerle değerlendirilmiştir.

İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR

Eş seçimi ve evlilikle ilgili olarak yapılan araştırmalar ve yayınlar bu konuda ortaya çıkan sorunları, bu sorunların sonuçlarını, evlenme biçimlerini ve

toplumlardaki evlilik anlayışını yansıtmaktadır (Knox 1979; Bilen 1983; Özügürlü 1985; Güvenç 1989).

Yapılan literatür taramasında gençlerin evlilikle ilgili düşüncelerini ortaya koyan oldukça az yayına rastlanmıştır. Buna karşın gençlerin sorunlarından biri olarak kabul edilen karşı cinsle ilişki düzeyleri, cinsiyet rolleri ve cinsellik birçok araştırmacıya konu olmuştur.

Uraz (1979)'ın üniversite öğrencileri ile ilgili olarak yaptığı bir araştırmada gençlerin müstakbel eşten beklentileri incelenmiştir. Araştırma sonucunda dokuz beklenti boyutu belirlenmiş olup, fiziksel özellikler, ekonomik tutum ve davranışlar ön sıralarda yer alırken politik-ideolojik görüşler, duygusal özellikler, son sıralarda yer almıştır.

Eş seçimi konusunda cinsiyetler arası bir karşılaştırma şeklinde yapılan Kandiyoti (1972)'nin araştırmasında ekonomik refah, meslekî statü, atılganlık, fizikî çekicilik gibi niteliklerin müstakbel eşte kendilerine kıyasla ne derece bulunduğu incelenmiştir. Araştırma sonucunda sayılan niteliklerin erkeklerdeki beklenti düzeyi kızlara oranla daha fazla bulunmuştur.

Buna karşın Başaran (1984)'nin araştırmasında müstakbel eşin sahip olduğu niteliklerin cinsiyetler arasındaki farkı incelenmiştir. Bu araştırmada ideal eş olarak kadında aranan niteliklerin ahlak-karakter, güzellik ve iyi huy, erkekte

ise yine ahlak-karakter, iyi bir meslek ve iyi huyun önemli olduğu saptanmıştır.

Eş seçimi ile ilgili olarak yapılan Tezcan (1981)'nin araştırmasında da gençlerin büyük bir çoğunluğunun eşlerini kendilerinin seçmek istediği görülmüştür. Sosyo-ekonomik düzeyi düşük olan öğrencilerin bir kısmı geleneksel bir tutum göstererek aileleri ile birlikte oturmak istemişlerdir.

Whitehurst üniversite öğrencileri ile yürüttüğü evlilik ile ilgili bir araştırmada, öğrencilerin bir kısmının evlilikte çok az özgürlük olduğunu, daha fazlasının ise bireylerin iyi bir evliliğin gelişimini sağlayacak yeteneğe sahip olmaları gerektiğine inandıklarını saptamıştır (akt. Knox 1979).

Evlilikten beklentileri ortaya koyan English (1962)'in kolej öğrencileri ile yaptığı bir araştırmada kız ve erkek öğrencilerin, evlilikten beklentileri olarak arkadaşlık, cinsel tatmin, aşk, çocuk, yuva ve güvenceye verdikleri önem sıraları incelenmiş ve araştırmanın sonucunda kız ve erkek öğrencilerin evlilikten beklentilerine verdikleri önem sıraları arasında manidar bir fark bulunmuştur. Kızların daha çok aşk, çocuk, yuva ve güvence, erkeklerin ise arkadaşlık ve cinsel tatmin gibi konulara önem verdikleri görülmüştür.

Üniversite öğrencileri ile yapılan bir diğer çalışmada da öğrencilerden evlenmeyi istedikleri kimsede bulunmasını istedikleri tek bir özelliği yazmaları istenmiştir (Bilen 1983). Alınan yanıtlar arasında güvenilir olmak ve zeki olmak ön sıralarda yer alırken cazip bir görünüme sahip olmak gibi alışılmış bir beklenti son sıralarda yer almıştır.

Bilen (1983)'in araştırmasına benzer bir araştırma Melton ve Thomas tarafından 1976 yılında yapılmıştır. Bu çalışmada üniversite öğrencilerinde eş seçimine ait özellikler saptanmıştır. Anlayış, duygusal olgunluk, bağlılık, iyi yemek yapmak, aynı dine sahip olmak gibi özellikler belirlenmiştir.

Johns ve arkadaşları (1962)'nin aynı konuda yaptıkları araştırmanın sonuçları tamamen farklı olmuştur. Gençlerin eş seçimine yönelik arkadaşlıkta aradıkları özelliklerin önem sırası oldukça değişmiştir. Eş olarak seçilecek kimsede cazip bir görünüş, sohbet etmekte hünerli oluş, bir grupta birleşmeye isteklilik gibi sosyal ilişkileri vurgulayan özelliklerin ön sıralarda yer aldığı görülmüştür.

Görülüyor ki her üç çalışmada da ideal eşte aranan özelliklerin önem sırası değişmektedir. Bu farklılığın kültürler arası farklılıktan kaynaklandığı söylenebilir.

12-24 yaş gençlerinin sosyo-ekonomik sorunları ile ilgili olarak yapılan bir çalışmada gençlerin yaş ve

öğrenim düzeyleri arttıkça çevre baskısından daha az etkilendikleri tespit edilmiştir (Ünver ve arkadaşları 1986). Çalışmada ayrıca bir erkekte ve bir kadında aranılan niteliklerin önem sırasına göre cinsiyetler arasında farklılık gösterdiği bu sıralamada kızların daha geleneksel bir anlayışa sahip olarak daha çok evlenecekleri erkeğin iyi bir işi olmasını, ekonomik olarak daha iyi koşullara ve iyi bir ahlaka sahip olmasını tercih ettikleri saptanmıştır. Buna karşın erkekler daha çok duygusal değerlere önem vermişlerdir.

Böyle bir farklılığın kültürümüzde kızların daha geleneksel yetiştirilmesinden kaynaklandığını söyleyebiliriz. Bu konuda yapılan bir araştırmada Abadan, karşı cinsle arkadaşlıkta, sıkılğanlığın önemli bir engel olduğu sonucunu saptamıştır (akt. Orhon 1985) bir bakıma sıkılğanlık arkadaşlık ilişkilerinin başlamasını ve gelişmesini etkileyen olumsuz bir faktör olmaktadır. Toplumumuzun, kızların daha çok pasif davranışlarını pekiştirmesi sıkılğanlık gibi olumsuz bir faktöre zemin hazırlamaktadır.

Cinsiyet rollerine ilişkin olarak yapılan bir çalışmada üniversite öğrencilerine bir grup rol dağılımı verilmiş ve bu rollerin erkek ve kadın rolleri olarak değerlendirilmesi istenmiştir. Buna göre, yemek pişirmek ve ev işleri yapmak, güzel görünmek, kadın rolü olarak değerlendirilirken, hırslı

ve gayretli olma, eğitimli ve zeki olma, uygun sosyal statüye sahip olma ve yeterli gelir sahibi olma gibi roller ise erkek rolü olarak değerlendirilmiştir (Koyuncu 1983).

Yine Baykal (1988)'ın üniversite öğrencilerinin cinsiyet rolleriyle ilgili kalıp yargılarının incelendiği bir araştırmada, kız ve erkek öğrencilerin cinsiyet rolleri ile ilgili kalıp yargılarının, buldukları sınıfa (1,4) ve yaşa bağlı olarak bir değişme göstermediği saptanmıştır.

Cinsiyet rolleri ile ilgili olarak yapılan araştırmalarda, üniversite öğrencilerinin, bu konuda geleneksel olduklarını görmekteyiz.

Oskay (1981) ergenlerin değer yargıları ile ana-babalarının değer yargılarını karşılaştırdığı bir araştırmasında eş seçimine ilişkin değer yargılarında babaların daha tutucu davrandıklarını, annelerin ise çocuklarına babalarından az da olsa daha fazla söz hakkı tanımı eğilimi gösterdiklerini saptamıştır.

Ana-babanın eş seçimindeki etkisini gözleyen araştırmasında Kandiyoti (1984) de ana-babanın, çocuklarının ilerideki refah düzeyini belirleyebilecek kaynaklara sahip olduğu durumlarda eş seçimi üzerindeki söz haklarının daha fazla olduğunu saptamıştır.

Bu araştırmalardan gözlenen sonuçlara göre ana-babaların evlilikle ilgili tutumları ve çocuklarını evlenme

ve eş seçimi konularında etkileme dereceleri ile ilgili çocukların ve ana-babaların tamamen zıt görüşlere sahip oldukları gözlenmiştir.

Evliliğe bir alternatif şeklinde görülen birlikte yaşamın bir başka yolu olan evlilik dışı ilişki şeklindeki serbest birleşmenin, Türkiye'de batıdaki kadar çok olmadığı tespit edilmiştir (VI. Beş Yıllık Kalkınma Planı Ö.f.K. Raporu 1989). Bunun nedeni olarak serbest birleşmelerin ve bekarlığın ileri endüstri ülkelerinde geleneksel evliliklerin bir alternatifi haline gelmeye başlaması gösterilmektedir.

Kültürü ile farklı bir ülke olan Hindistan'da bu konu ile ilgili olarak oldukça yoğun araştırmalara rastlanmıştır (Upreti ve Upreti 1982; Basu 1986). Yapılan bu araştırmaların sonucunda genel olarak Hindistan'da eş seçimi ve evlilikle ilgili konularda geleneksel düşünüldüğü saptanmıştır.

Basu (1986)'nın üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı bir araştırmada, ideal kız ve erkek arkadaş anlayışında cinsel farklılıklar bulunmuştur. Elde edilen bulgularda erkeklerin arkadaşlarının cinsiyetine bakmaksızın bir "arkadaşlık" görüşüne sahip olma eğiliminde oldukları vurgulanmıştır. Halbuki kızlar arkadaşlarını seçerken bir erkek ve bir kız arkadaşta bir takım nitelikleri dikkate almaktadırlar. Bu durum kız ve erkeklerin cinsiyet rolleri

ile ilgili düşüncelerinin, eş seçimi konusundaki tercihlerini de etkileyebileceği düşüncesini getirmektedir.

Yine Upreti ve Upreti (1982) Hindistan'da evlilikle ilgili bazı konularda ana-babanın etkisini gösteren bir araştırma yapmışlardır. Buna göre üniversiteden mezun olan ve hâlâ okumakta olan kızlara uygulanan bir araştırmada evlilik töreni ve çeyizle ilgili konularda hâlâ aile otoritesinin etkili olduğu bulunmuştur. Buna karşılık eğitim sürecinin evliliğe ön hazırlık şeklindeki flört ilişkisinin gelişmesinde etkili olduğu gözlenmiştir.

İş ve evliliğe yönelik tutumları belirlemeyi amaçlayan ve kolej öğrencileriyle yürütülen Türkiye'de yapılan bir araştırmada erkeklerin evliliğe kızlardan daha çok önem verdikleri ve müstakbel eşlerinin ev kadını olmalarını istedikleri belirlenmiştir. Buna karşılık kızların evliliğe bakış açıları oldukça değişik olup, evliliği, işi, anneliği, birlikte yürütmeyi istedikleri belirtilmiştir (Culpan ve Marzotto 1982).

Görüldüğü gibi sosyal yaşamda ve iş yaşantısında kadın, faal olmaya başladığında erkek geleneksel değerlere bağlı kalmakta direnmekte ve eşlerinin ancak ev kadını olmaları gerektiğini düşünmektedirler. Erkeklerdeki bu geleneksel düşüncelerin devam ediyor ve kadınların da paylaşımaya yönelik yaşantıları tercih ediyor olması ilginçtir.

iki bireyin evlenmeye karar vermesinde ya da bireylerin eş seçiminde birçok faktör rol oynamaktadır. Bu faktörlerden birisi de din anlayışıdır.

Westoff ve Potvin (1967)'nin ABD'de yaptıkları "kolej kadınları ve değer yargıları ile ilgili bir araştırmasında dinsel inanç açısından dinî eğitim veren ve dinî eğitim vermeyen yüksekokullarda okuyan kız öğrencilerin evlilik, meslek ve aile konularındaki tutumları incelenmiştir. Bulgulara göre dinî eğitim veren bir yüksekokula devam eden birinci ve son sınıfta bulunan kız öğrenciler arasında aile ve evlilik konularındaki tutumlar hakkında fark olmadığı gözlenmiştir. Dinî eğitim vermeyen bir yüksekokula devam eden kızların bu konudaki fikirleri, dinî eğitim veren bir yüksekokula devam eden kız öğrencilerin fikrinden eşitliği destekleyici bir özellik göstererek, farklı olduğu gözlenmiştir.

Bu araştırmada ayrıca bir yüksekokulu bitirmiş olmanın üretkenlik değerlerini etkilediği ve kız öğrencilerin ev kadını olarak evde oturmaktansa bir işte çalışmayı tercih ettikleri saptanmıştır.

Son olarak üniversitede okuyan kız ve erkeklerin davranış ve tutumlarının benzerliği ve bunun sonucundaki arkadaş seçimlerini konu alan bazı araştırmalarda da şu bulgular saptanmıştır (Werner 1979; Antill 1983; D'Hondt 1983; Thompson 1985; Goldscheider 1987), bulgulara göre

genel olarak bireyin arkadaş seçiminde, davranış benzerliği, tutum benzerliğinden daha çok ipucu vermektedir. Çünkü davranışsal olarak, birlikte hareket ederek birlikte mutlu olma, arkadaş seçiminde ve sürdürülmesinde yüksek bir motivasyon sağlamaktadır.

ARAŞTIRMANIN GEREKÇESİ VE ÖNEMİ

Türkiye'de üniversite öğrencileri ile ilgili olarak oldukça çok araştırma bulunmaktadır. Bu araştırmalarda üniversite öğrencilerinin eğitim, boş zaman, yerleşim, iş bulma, psikolojik, vb. birçok sorunları tartışılmıştır. Üniversitelerde psikolojik danışma için yardım isteyen öğrencilerin bu gibi problemlerinin yanında, bir yetişkin olarak karşı cinsle iletişim, eş seçimi ve evlilikle ilgili planlar konularında bazı sıkıntıları olduğu saptanmıştır.

Bu konu ile ilgili olarak, ülkemizde yapılan incelemelerde öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun karşı cinsle iletişimlerinde kaygıları ve sorunları olduğu görülmüştür (Kandiyoti 1978; Ekşi 1982; Onur 1986). Bu araştırmaların sonuçlarına göre gençlerimiz karşı cinsle arkadaş olmayı, konuşmayı, duygularını yaşamayı istemektedirler. Buna rağmen ülkemizde gençlerimizin karşı cinsle ilişkilerinde kendilerinden kaynaklanan problemler ve toplumdan gelen baskılarla karşılaştıkları görülmüştür.

Bu araştırmada üniversiteli öğrencilerin karşı cinsle ilişkilerinde arkadaşlıktan öte, eş seçimi niteliğindeki

tercihlerinin ne olduğu incelenmiştir. Bu araştırmanın sonuçları, daha önce yapılmış araştırmalara yeni katkılar getirerek gerek bundan sonra yapılacak bilimsel çalışmalarda gerekse üniversitelerin danışma merkezlerinde, bu konuya ne şekilde yaklaşılması gerektiği hakkında bir fikir verecektir.

Ülkemizde gençler bu konu ile ilgili sorunlarını bilinçli ya da bilinçsizce kendileri halletmeye çalışmaktadır. "Gelişmiş ülkelerde gençlerin başvurabileceği sayısız danışma merkezleri vardır" (Onur 1986). Bizim gençlerimizin de konu ile ilgili, psikolojik danışma merkezlerinde danışmanlık ihtiyacının olacağı tahmin edilmektedir.

BÖLÜM II

YÖNTEM

Araştırmanın evreni, örnekleme, bilgi toplama araçları ve verilerin analizi bu bölümde belirtilmiştir.

EVREN VE ÖRNEKLEM

Bu araştırmanın evrenini Hacettepe Üniversitesinin Beytepe Kampüsündeki Edebiyat, Fen, İktisadî ve İdarî Bilimler, Eğitim, Güzel Sanatlar ve Mühendislik Fakültelerinde, 1990-1991 öğretim yılında okumakta olan 1. ve 4. sınıf öğrencileri oluşturmuştur.

Beytepe Kampüsünde yukarıda sayılan fakültelerde toplam 13.447 öğrenci ve tüm fakültelerin 1. ve 4. sınıflarında toplam 6.238 öğrenci bulunmaktaydı. Örneklem şans (random) yoluyla belirlenmiştir. Önce Hacettepe Üniversitesinin Beytepe Kampüsündeki fakülteler ve bu fakültelele bağlı bölümler saptanmıştır. Sonra her fakülteden şans yoluyla ikişer bölüm seçilmiştir. Belirlenen bölümlerin 1. ve 4. sınıflarındaki öğrencilerden örnekleme 368 kişi alınmıştır.

TABLO I
Örnekleme Alınan Öğrencilerin
Sınıf ve Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Fakülteler	1. Sınıf		4. Sınıf		Toplam
	Kız	Erkek	Kız	Erkek	
Fen	21	18	35	26	100
Mühendislik	12	15	5	41	73
Edebiyat	40	12	28	14	94
Eğitim	25	21	27	28	101
Toplam	98	66	95	109	368

15 kişinin ankete verdikleri cevaplar çeşitli nedenlerden dolayı geçersiz kabul edildiğinden istatistiksel işlemler 353 öğrenci üzerinden yapılmıştır.

VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak Eş Seçimi Tercihi Anketi kullanılmıştır. Araştırmadaki bağımsız değişken cinsiyet olarak belirlenmiştir. Bağımlı değişken ise eş seçimi tercihidir.

a)Anketin Geliştirilmesi

"Eş Seçimi Tercihi Anketi", bu konuyla ilgili kaynak taraması, evli kişilerle yapılan ön görüşmeler ve uzman görüşleri doğrultusunda hazırlanmıştır.

Anket "eş seçimi tercihi" ve "değer yargıları" olarak iki kısımdan oluşmaktadır. Araştırmacı eş seçimi tercihi ve

değer yargıları ile ilgili soruların hazırlanmasında öncelikle bir ön çalışma yapmıştır. Bu ön çalışmada "Eşinizi seçerken hangi niteliklere dikkat edersiniz? "Evliliği tanımlar mısınız?", "Evlenmeyi düşünüyor musunuz, neden?" gibi bir dizi açık uçlu sorular oluşturularak örneklemden seçilen 125 kişiye uygulanmıştır. Bu sorulara verilen cevapların eş seçimi ve evlilik konusunu kapsayıp kapsamadığına bakılarak en çok rastlanan cevaplarla anket soruları oluşturulmuş daha sonra da bu çalışmalar konu ile ilgili uzmanlar tarafından gözden geçirilmiştir.

Anketin güvenilirlik çalışması için anketin tekrarı yöntemi kullanılmıştır. Bunun için anketin birinci uygulamasından 15 gün sonra örneklemden seçilen 100 kişiye anket yeniden uygulanmıştır. Eksiksiz olarak cevaplanan 96 form üzerinde istatistiksel işlemler yapılmıştır. Ortalama güvenilirlik katsayısı 0.84 olarak saptanmıştır.

b)Eş Seçimi Tercihi Anketi

Eş seçimi tercihi ile ilgili bölüm, dört ile yedi seçenekli 20 sorudan oluşmaktadır. Bu bölümdeki sorular öğrencilerin eş seçimi ile ilgili düşüncelerini niteleyici bir özellik taşımaktadır. Bu soruların yanında sosyo-ekonomik durumla ilgili olarak yerleşim bölgesi, annenin ve babanın öğrenim düzeyi ve gelir düzeyi hakkında bilgiler alınmıştır. Bu soruların oluşturulmasında Türker (1977)'in çalışmasından yararlanılmıştır.

İŞLEM YOLU

Araştırmanın işlem yolu şu şekilde özetlenebilir; öncelikle konu ile ilgili kaynak taramaları yapılmış ve bunun yanı sıra değişkenler saptanmıştır. Bütün bunlara uygun olarak da bilgi toplama aracı geliştirilmiştir. Bunu anket sorularının hazırlanması, geçerlilik-güvenirlilik çalışmalarının yapılması izlemiştir. Daha sonra evren ve yaklaşık örneklem sayısının tespitine geçilmiş ve uygulama için gerekli girişimlerde bulunulmuştur. Uygulama için saptanan günlerde, belirlenen bölümlerde uygulamalar yapılmıştır. Uygulama sırasında öğrencilere konu ile ilgili anket verilerek 30 dakikalık süre tanınmıştır.

Uygulama yaklaşık üç haftada tamamlanmıştır. Uygulamalar sonucunda her öğrencinin verdiği cevaplar bilgi işlem formuna kodlanmıştır. Kodlamalarla ilgili analizler bir sonraki aşamada yapılmıştır.

VERİLERİN ANALİZİ

Eş Seçimi ve Evlilikle ilgili Değer Yargıları anketinden elde edilen sonuçların önem kontrolleri için Ki Kare (x²) formülü uygulanmıştır. Ki Kare (x²) testinde iki değişkenin birbirinden bağımsız olup olmadığı test edilmekte olup, kullanılan formül:

$$X^2 = \sum \frac{(G-B)^2}{B} \text{ 'dür. (Kaptan 1987)}$$

G: Gözlenen frekans

B: Beklenen frekans

olarak belirlenmiştir. Bu eşitlikteki beklenen frekanslar işlem yapılan hücrenin içinde bulunduğu satırın toplamı ile o hücrenin içinde bulunduğu sütunun toplamının çarpılarak genel toplama bölünmesiyle elde edilmiştir. Hesaplanan Ki Kare (χ^2) değerinden de yararlanılarak, değişkenler arasındaki ilişki "Contingency" korelasyon (C) katsayısı ile hesaplanmıştır. Bu bağıntının diğer korelasyon katsayılarından farkı eksi değer almamasıdır. Bu eşitlik:

$$C = \sqrt{\frac{\chi^2}{N + \chi^2}}$$

χ^2 : Ki Kare değeri

N : Genel toplam

Tablolarda yer alan değişkenler arasındaki ilişkinin manidarlığı 0.05 düzeyinde değerlendirilmiştir. Ki Kare tablosunda yer alan frekanslar toplam kişi sayısı içinden o grup kapsamı içine girdiği saptanan kişi sayısıdır. Yüzdeler ise frekanslardan yararlanılarak orantı ile hesaplanan o grup kapsamındaki frekansın yüzde olarak ifadesini belirtmektedir. Frekansların yüzdeleri hesaplanırken küsurlu sayılar en yakın tam sayıya tamamlanmıştır. Ayrıca bazı tablolardaki frekanslar beşten küçük olduğu için Ki Kare hesaplanırken bunlar birleştirme yoluyla hesaplanmıştır.

BÖLÜM III

BULGULAR

Bu bölümde, veriler üzerinde çözümlenmeler yapılarak denencelerle ilgili bulgulara yer verilecektir. Bu çözümlenmeler denenceleri sınama sonuçlarını ortaya koyacak sırayla ve yöntem bölümündeki dayanaklarla yapılmıştır. Araştırmanın denenceleri üniversite öğrencilerinin eş seçimi tercihleri ile cinsiyet değişkeni arasındaki bağıntıyı ortaya koymak amacıyla kurulmuştur. Eş seçimi tercihi ile ilgili her denenceye Ki Kare (x2) manidarlık testi uygulanmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkinin manidarlığı "p" ile ifade edilmekte olup her tablonun "p" değeri tablonun altında belirtilmiştir.

Denencelere ilişkin bulgular aşağıdaki tablolarda sunulmuştur.

1.Cinsiyete Göre Öğrencilerin Nikahsız Yaşama Konusundaki Tercihleri

Denence 1'de "üniversitedeki kız öğrenciler eş olarak seçecekleri kimse ile nikahsız yaşamayı erkek öğrencilere göre önemli düzeyde, daha düşük oranda tercih etmektedirler" bir kanı olarak kabul edilmiştir. Bu denenceye ilişkin bulgular TABLO 2'de sunulmuştur.

TABLO 2

Kız ve Erkek Öğrencilerin Eş Olarak Seçecekleri
Kimse İle Nikahsız Yaşama Konusundaki
Tercihlerine İlişkin Sayı ve Yüzdeler

Cinsiyet	Kız		Erkek		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Nikahsız Yaşama						
Evet	27	15	54	32	81	23
Hayır	135	73	104	62	239	68
Kararsızım	23	12	10	6	33	9
Toplam	185		168		353	100

$$\begin{array}{ccccc}
 2 & 2 & & & \\
 X = 5.99 & X = 17.36 & p < 0.05 & s.d = 2 & C = 0.22 \\
 T & H & & &
 \end{array}$$

TABLO 2'de görüldüğü gibi tüm öğrencilerin % 68'i eş olarak seçecekleri kimse ile nikahsız yaşamayı tercih etmemektedirler. Nikahsız yaşama konusunda olumlu düşünen kızların oranı % 15 iken erkeklerin oranı % 32 şeklinde olmuştur. Bu durum denenceyi desteklemektedir. Cinsiyet ile nikahsız yaşama durumu arasında manidar bir ilişki bulunmuştur.

Sözkonusu iki değişken arasındaki korelasyon ise $C = 0.22$ olarak hesaplanmıştır.

2.Cinsiyete Göre Öğrencilerin Evlenecekleri Kimseyi Kimin Seçeceği Konusundaki Tercihleri

Denence 2'de "üniversitedeki erkek öğrenciler evlenecekleri kimsenin seçimi konusunda kız öğrencilere göre

daha yüksek oranda kendileri karar vermeyi tercih etmektedirler" bir kanı olarak kabul edilmiştir. Bu denenceye ilişkin bulgular TABLO 3'de sunulmuştur.

TABLO 3

Kız ve Erkek Öğrencilerin Evlenecekleri Kimseyi Kimin Seçeceği Konusundaki Tercihlerine İlişkin Sayı ve Yüzdeler

Cinsiyet	Kız		Erkek		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Eşi Kim Seçmelidir						
Kendim	145	78	136	81	281	80
Ailem ve Başk.	40	22	32	19	72	20
Toplam	185		168		353	100

2
X = 3.84
T

2
X = 0.36
H

p > 0.05

s.d = 1

C= 0.03

TABLO 3'de görüldüğü gibi tüm öğrencilerin % 80 gibi büyük bir oranı evlenecekleri kimseyi kendileri seçmeyi tercih etmektedir. Bu oran kızlarda % 78, erkeklerde % 81 şeklinde olmuştur. Cinsiyetler arasındaki bu farklılık anlamlı olmamakta olup bu durum denenceyi desteklememektedir. Cinsiyet ile evlenilecek kimseyi kimin seçeceği konusu birbirini ile bağımlı bulunmamıştır.

Sözkonusu iki değişken arasındaki korelasyon C= 0.03 olarak hesaplanmıştır.

3.Cinsiyete Göre Öğrencilerin Eş Olarak Seçecekleri
Kimsenin İdeolojik Görüşleri Konusundaki Tercihleri

Denence 3'de "üniversitedeki hem kız hem erkek öğrenciler eş olarak seçecekleri kimsenin ideolojik görüşleri konusunda kendileri ile önemli bir fark olmasını tercih etmektedirler" bir kanı olarak kabul edilmiştir. Bu denenceye ilişkin bulgular TABLO 4'de sunulmuştur.

TABLO 4

Kız ve Erkek Öğrencilerin Eş Olarak Seçecekleri
Kimsenin İdeolojik Görüşleri Konusundaki Tercihlerine
İlişkin Sayı ve Yüzdeler

Cinsiyet	Kız		Erkek		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Aynı	48	26	47	28	95	27
Yakın	106	57	76	45	182	51
Karşı	15	8	9	5	24	7
Önemsiz	16	9	36	22	52	15
Toplam	185		168		353	100

$\frac{2}{X} = 7.82$ $\frac{2}{X} = 13.36$ $p < 0.05$ $s.d = 3$ $C = 0.19$
T H

TABLO 4'de görüldüğü gibi tüm öğrencilerin % 51'i eş olarak seçecekleri kimsenin ideolojik görüşlerinin kendi görüşlerine yakın olmasını tercih etmişlerdir. Bu konuda kızların oranı % 57, erkeklerin oranı ise % 45 şeklinde olmuştur. Bu durum denenceyi desteklememektedir. Cinsiyet

ile eş olarak seçilecek kimsenin ideolojik görüşleri birbiri ile bağımlı bulunmuştur.

Sözkonusu iki değişken arasındaki korelasyon ise $C = 0.19$ olarak hesaplanmıştır.

4.Cinsiyete Göre Öğrencilerin Eş Olarak Seçecekleri
Kimsenin Dinî İnançları Konusundaki Tercihleri

Denence 4'de "üniversitedeki hem kız hem erkek öğrenciler eş olarak seçecekleri kimsenin dinî inançları konusunda kendilerinininkinden önemli bir fark olmasını tercih etmektedirler" bir kanı olarak kabul edilmiştir. Bu denenceye ilişkin bulgular TABLO 5'de sunulmuştur.

TABLO 5
Kız ve Erkek Öğrencilerin Eş Olarak Seçecekleri
Kimsenin Dinî İnançları Konusundaki Tercihlerine
İlişkin Sayı ve Yüzdeler

Cinsiyet	Kız		Erkek		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Dinî İnançlar						
Gerek.Yer.Get.	28	15	34	20	62	18
Ger.Yer.Getm.	111	60	63	38	174	49
Farklı Bir Din	33	18	41	24	74	21
İnançsız	13	7	30	18	43	12
Toplam	185		168		353	100

$$\frac{2}{X} = 7.82$$

$$\frac{2}{X} = 20.64$$

$$p < 0.05$$

$$s.d = 3$$

$$C = 0.24$$

TABLO 5'de görüldüğü gibi tüm öğrencilerin % 49'u evlenecekleri kimsenin dinî inançları konusunda, dinî inancı kendisinininki ile aynı olup gereklerini tam olarak yerine getirmeyen birini tercih etmişlerdir. Bu konuda kızların oranı % 60, erkeklerin oranı ise % 38 şeklinde olmuştur. Bu durumda cinsiyet ile eş olarak seçilecek kimsenin dinî inancı birbiri ile bağımlı bulunmuştur. Ancak bu durum denenceyi desteklememektedir.

Sözkonusu iki değişken arasındaki korelasyon ise $C= 0.24$ olarak hesaplanmıştır.

5.Cinsiyete Göre Öğrencilerin Eş Olarak Seçecekleri Kimsenin Yaşı Konusundaki Tercihleri

Denence 5'de "üniversitedeki kız öğrenciler eş olarak seçecekleri kimsenin yaşının erkeklere göre önemli düzeyde büyük olmasını tercih etmektedirler" bir kanı olarak kabul edilmiştir. Bu denenceye ilişkin bulgular TABLO 6'da sunulmuştur.

TABLO 6

Kız ve Erkek Öğrencilerin Eş Olarak Seçecekleri
Kimsenin Yaşı Konusundaki Tercihlerine
İlişkin Sayı ve Yüzdeler

Cinsiyet	Kız		Erkek		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Yaş						
Benden Fazla	109	59	14	8	123	35
Benim Kadar	60	32	85	51	145	41
Benden Az	3	2	36	21	39	11
Önemsiz	13	7	33	20	46	13
Toplam	185		168		353	100

$\chi^2 = 7.82$ $\chi^2 = 113.75$ $p < 0.05$ s.d = 3 C= 0.49
T H

TABLO 6'da görüldüğü gibi tüm öğrencilerin % 41'i eş olarak seçecekleri kimsenin yaşının kendilerinininki kadar olmasını tercih etmişlerdir. Evlenilecek kimsenin yaşının kendilerinininkinden fazla olmasını isteyen kızların oranı % 59 iken, erkeklerin oranı oldukça düşük olup % 8 şeklinde olmuştur. Cinsiyetler arasındaki bu fark 0.01 düzeyinde ve 3 serbestlik derecesinde de önemli bulunmuştur. Bu durum denenceyi desteklemektedir. Cinsiyet ile eş olarak seçilecek kimsenin yaşı arasındaki ilişki birbiri ile bağımlı bulunmuştur.

Sözkonusu iki değişken arasındaki korelasyon C= 0.49 olarak hesaplanmıştır.

6.Cinsiyete Göre Öğrencilerin Eş Olarak Seçecekleri
Kimsenin Fizikî Çekiciliği Konusundaki Tercihleri

Denence 6'da "üniversitedeki erkek öğrenciler eş olarak seçecekleri kimsenin fizikî çekiciliğini, kızlardan daha yüksek oranda, kendilerinininkinden fazla olmasını tercih etmektedirler" bir kanı olarak kabul edilmiştir. Bu denenceye ilişkin bulgular TABLO 7'de sunulmuştur.

TABLO 7

Kız ve Erkek Öğrencilerin Eş Olarak Seçecekleri
Kimsenin Fizikî Çekiciliği Konusundaki
Tercihlerine İlişkin Sayı ve Yüzdeler

Cinsiyet	Kız		Erkek		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Fizikî Çekiciliği						
Benden Fazla	30	16	39	23	69	20
Benim Kadar	101	55	87	52	188	53
Benden Az	10	5	12	7	22	6
Önemsiz	44	24	30	18	74	21
Toplam	185		168		353	100

$$\frac{2}{X} = 7.82$$

T

$$\frac{2}{X} = 4.24$$

H

$$p > 0.05$$

$$s.d = 3$$

$$C = 0.10$$

TABLO 7'de görüldüğü görüldüğü gibi tüm öğrencilerin % 53'ü eş olarak seçecekleri kimsenin fizikî çekiciliğini kendilerinininki kadar olmasını tercih etmişlerdir. Evlenilecek kimsenin fizikî çekiciliği konusunda kızların % 16'sı, erkeklerin ise % 23'ü kendilerinininkinden fazla

olmasını tercih etmişlerdir. Bu durum denenceyi desteklememektedir. Cinsiyet ile eş olarak seçilecek kimsenin fizikî çekiciliği arasındaki ilişki birbirinden bağımsız bulunmuştur.

Sözkonusu iki değişken arasındaki korelasyon $C = 0.10$ olarak hesaplanmıştır.

7.Cinsiyete Göre Öğrencilerin Eş Olarak Seçecekleri
Kimsenin Ekonomik Durumu Konusundaki Tercihleri

Denence 7'de "üniversitedeki kız öğrenciler eş olarak seçecekleri kimsenin ekonomik durumunun erkeklere göre önemli bir düzeyde kendilerinininkinden daha iyi olmasını tercih etmektedirler" bir kanı olarak kabul edilmiştir. Bu denenceye ilişkin bulgular TABLO 8'de sunulmuştur.

TABLO 8

Kız ve Erkek Öğrencilerin Eş Olarak Seçecekleri
Kimsenin Ekonomik Durumu Konusundaki Tercihlerine
İlişkin Sayı ve Yüzdeler

Cinsiyet	Kız		Erkek		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Benden Fazla	76	41	22	13	98	28
Benim Kad.v.Az	88	48	90	54	178	50
Önemsiz	21	11	56	33	77	22
Toplam	185		168		353	100

$$\begin{matrix} 2 \\ X = 5.99 \\ T \end{matrix}$$

$$\begin{matrix} 2 \\ X = 44.94 \\ H \end{matrix}$$

$$p < 0.05$$

$$s.d = 2$$

$$C = 0.33$$

TABLO 8'de görüldüğü gibi tüm öğrencilerin % 50'si eş olarak seçecekleri kimsenin ekonomik durumunun kendilerinininki kadar ya da daha az olmasını tercih etmişlerdir. Bu konuda kızların % 41'i, erkeklerin ise ancak % 13'ü evlenecekleri kimsenin ekonomik açıdan kendilerinininkinden fazla olmasını tercih etmişlerdir. Cinsiyetler arasındaki bu fark 0.01 düzeyinde ve 3 serbestlik derecesinde de önemli bulunmuştur.

Sözkonusu iki değişken arasındaki korelasyon ise $C= 0.33$ olarak hesaplanmıştır.

8.Cinsiyete Göre Öğrencilerin Eş Olarak Seçecekleri Kimsenin Atılğanlığı Konusundaki Tercihleri

Denence 8'de "üniversitedeki kız öğrenciler eş olarak seçecekleri kimsenin atılğanlığının erkeklere göre daha yüksek oranda, kendilerinininkinden yüksek olmasını tercih etmektedirler" bir kanı olarak kabul edilmiştir. Bu denenceye ilişkin bulgular TABLO 9'da sunulmuştur.

TABLO 9

Kız ve Erkek Öğrencilerin Eş Olarak Sececekleri
Kimsenin Atılğanlığı Konusundaki Tercihlerine
İlişkin Sayı ve Yüzdeler

Cinsiyet	Kız		Erkek		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Atılğanlık						
Benden Fazla	107	58	44	26	151	43
Ben.Kad.v.Az	58	31	93	55	151	43
Önemsiz	20	11	31	18	51	14
Toplam	185		168		353	100

$$\begin{array}{ccccc} 2 & 2 & & & \\ X = 5.99 & X = 36.03 & p < 0.05 & s.d = 2 & C = 0.30 \\ T & H & & & \end{array}$$

TABLO 9'da görüldüğü gibi tüm öğrencilerin % 43'ü eş olarak sececekleri kimsenin kendilerinden daha atılğan olmasını tercih etmişlerdir. Atılğanlık konusunda kendilerinininki kadar ya da daha az seçeneğinde de % 43'lük bir oranın tüm öğrenciler içinde tercihleri sözkonusu olmuştur. Atılğanlık düzeyini önemsiz bulanlar % 14'lük bir oran göstermişlerdir. Bu konuda kızların % 58'i, erkeklerin ise % 26'sı eş olarak sececekleri kimsenin kendilerinden daha atılğan olmasını tercih etmişlerdir. Bu durum denenceyi desteklemektedir. Cinsiyet ile eş olarak seçilecek kimsenin atılğanlığı arasındaki ilişki birbirini ile bağımlı bulunmuştur. Her iki değişken arasındaki ilişki 0.01 düzeyinde ve 2 serbestlik derecesinde de önemli bulunmuştur.

Sözkonusu değişkenler arasındaki korelasyon ise $C = 0.30$ olarak hesaplanmıştır.

9. Cinsiyete Göre Öğrencilerin Birinci Derecede Evliliği
Düşünme Nedenleri Konusundaki Tercihleri

Denence 9'da "üniversitedeki kız öğrenciler erkek öğrencilere göre daha çok 'yaşamı bir eşle paylaşma'yı evliliğin birinci derecede önemli nedeni olarak görmekte-dirler" bir kanı olarak kabul edilmiştir. Bu denenceye ilişkin bulgular TABLO 10'da sunulmuştur.

TABLO 10

Kız ve Erkek Öğrencilerin Birinci Derecede
Evliliği Düşünme Nedenleri Konusundaki
Tercihlerine İlişkin Sayı ve Yüzdeler

Cinsiyet	Kız		Erkek		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Çocuk Sahibi Olmak İçin	10	6	7	4	17	5
Yaşamı Bir Eşle Paylaşma	158	85	135	82	293	84
Geleneksel veya Yal.Kalmama	17	9	23	14	40	11
Toplam	185		165		350	100

$$\begin{array}{ccccc} \begin{array}{c} 2 \\ X = 5.99 \\ T \end{array} & \begin{array}{c} 2 \\ X = 2.10 \\ H \end{array} & p > 0.05 & s.d = 2 & C = 0.08 \end{array}$$

TABLO 10'da görüldüğü gibi tüm öğrencilerin % 84'ü "yaşamı bir eşle paylaşmayı" evliliğin birinci derecede

önemli nedeni olarak görmüşlerdir. Bu konuda kızların oranı % 85, erkeklerin oranı ise % 82 şeklinde olmuştur. Bu durum denenceyi desteklememektedir. Cinsiyet ile birinci derecede önem verilen evliliği düşünme nedenleri arasındaki ilişki birbirinden bağımsız bulunmuştur.

Sözkonusu değişkenler arasındaki korelasyon ise $C= 0.08$ olarak hesaplanmıştır.

BÖLÜM IV

TARTIŞMA VE YORUM

Bu bölümde üniversite öğrencilerinin eş seçimi tercihleri ve cinsiyet değişkeni ile ilgili olarak yapılan araştırmada elde edilen bulgular tartışılıp yorumlanmıştır. Bulguların tartışılıp yorumlanması denencelerin sıralamasına uygun olarak yapılmıştır.

1.Eş Olarak Seçilecek Kimse ile Nikahsız Yaşama Konusundaki Tercihler

Cinsiyet ile eş olarak seçilecek kimse ile nikahsız yaşama konusu arasındaki bağıntıya ilişkin bulgularda cinsiyetler arasında bir farklılık olduğu görülmüştür. Bu durum kızların erkeklere göre nikahsız yaşamayı önemli düzeyde daha az tercih etmekte oldukları şeklindeki denenceyi desteklemektedir. Bununla ilgili denence ifade edilirken erkeklerin cinsiyetlerinden dolayı, toplumdan daha bağımsız hareket edebilme toleransına sahip oldukları düşünülmüştür. Buna göre erkekler toplumun genel değer yargılarına ters düşse bile kendi değer yargılarına göre hareket edebilme serbestliğine sahip olacakları varsayılmıştır. Buna karşın kızların özellikle evlilik dışı ilişki şeklindeki bir yaşantıyı, ahlaki açıdan toplum dışına itilme ya da huzurlu bir sosyal yaşantı sürememe nedenlerinden dolayı tercih etmeyecekleri düşünülmüştür. Ortaya çıkan sonuç da bu düşünceyi desteklemektedir.

Tablo 2'de görüldüğü gibi bu konuda kararsız olan tüm öğrenciler içinde kızların oranı % 12 olup erkeklerden önemli düzeyde farklıdır. Bu farklılık kızların bu konudaki tercihlerinde ılımlı olduklarını ifade edebilir. Diğer yandan, bu durum toplumumuzun normlarına ters düşen bir durumu kabullenip kabullenmeyecekleri sıkıntısında olduklarını da düşündürmektedir.

Bu konuda yapılan araştırmalarda gençlerin birlikte yaşama ya da kolektif evlilik alternatiflerine göre büyük bir çoğunlukla evlilik ilişkisini (% 85) tercih ettikleri görülmüştür (Tütengil 1978). Araştırma bulguları bu sonuçları destekler nitelikte görülmekte olup 10-12 yıl içinde bu yönden herhangi bir değişim olmadığına işaret etmektedir.

2.Evlenilecek Kimseyi Kimin Seçeceği Konusundaki Tercihler

Cinsiyet ile evlenilecek kimseyi kimin seçeceği konusu arasındaki ilişki anlamsız bulunmuştur. Bu konu ile ilgili denence desteklenmemektedir.

Bu konu ile ilgili olarak ifade edilen denencede üniversitedeki erkek öğrencilerin evlenecekleri kimsenin seçimi konusunda kız öğrencilere göre daha yüksek oranda kendileri karar vermeyi tercih etmekte oldukları söylenmiştir. Tablo 3'de görüldüğü gibi kızların % 78'i, erkeklerin de % 81'i eşlerini kendileri seçmeyi tercih

etmişlerdir. Bu durum bu konuda cinsiyete göre bir farkın olmadığına işaret etmektedir.

Ülkemizde evlenilecek kimsenin seçimi genellikle bireyin kendisi, anne-babası, birey ve anne-babası, yakınları ve arkadaşları tarafından gerçekleştirilmektedir (Balaman 1982). Bugüne kadar bu konuda yapılan araştırmalarda eş seçimi gibi önemli bir konuda her kesimde, kararın aile tarafından verildiği gözlenmiştir (Timur 1972; Kongar 1981; Balaman 1982). Oysa ki bu konuda gençlerin kararı sorulduğunda sonuç tamamen farklı olmakta gençlerin büyük bir çoğunluğu eşlerini ailelerinden bağımsız olarak kendileri seçmek istemektedirler. Bu denence ifade edilirken evliliğe ilk adım sayılacak flört ya da söz ilişkisinde genellikle erkeklerin aktif bir rol oynadığı ve ilk teklifin erkeklerden geldiği gözönüne alınmıştır. Buna rağmen kızların sadece kendilerine sunulan bu teklifi kabul edip etmeme tercihleri bulunabileceği ve kızların bu tercihlerini yaparken daha çok ailelerinin de tercihlerine bağlı kalacakları düşünülmüştür. Nitekim bu konudaki bulgular, önemli düzeyde olmasa da kız öğrencilerin eş seçimi konusunda erkeklere oranla biraz daha fazla ailelerinin ve başkalarının tercihlerini de dikkate aldıklarını göstermektedir.

Tezcan (1981) gençlerin eşlerini kendilerinin seçmek istediklerini saptamıştır. Araştırma bulguları bu sonuçları

destekler niteliktedir.

3.Eş Olarak Seçilecek Kimsenin İdeolojik Görüşleri Konusundaki Tercihleri

Cinsiyet ile eş olarak seçilecek kimsenin ideolojik görüşleri arasındaki ilişki anlamlı bulunmuştur. Bu durum araştırma denencesini desteklememektedir.

Bu konu ile ilgili olarak ifade edilen denencede üniversitedeki kız ve erkek öğrencilerin eş olarak seçecekleri kimsenin ideolojik görüşleri konusunda kendilerinininki ile önemli bir fark olmamasını tercih ettikleri söylenmişti. Gerçekten de hem kız hem de erkek öğrenciler daha çok ideolojik görüşleri kendilerine yakın olan bireyleri eş olarak tercih etme eğiliminde olmuşlardır. Bu konuda kız öğrenciler % 57 oranında erkeklerden daha çok (% 45) ideolojik görüşleri yakın bireyleri eş olarak tercih etmişlerdir.

Bu konu ile ilgili denence ifade edilirken üniversite öğrencilerinin sahip olduğu ideolojik görüşlerin arkadaş ilişkilerinde, özellikle eş seçiminde etkili olabileceği ve kendilerinininkine benzer olan ideolojik görüşe sahip bireylerle daha yakın ilişkiler kurabilecekleri düşünülmüştür. Tablo 4'de görüldüğü gibi üniversite öğrencileri bu konuda ideolojik görüşleri kendilerinininkinin aynı ya da kendilerinininkine yakın olan bireyleri eş olarak tercih etme eğiliminde oldukları gözlenmiştir. Kızların

ideolojik düşünce benzerliğine daha çok önem verdikleri ve eş seçiminde bu konuyu dikkate aldıkları saptanmıştır.

4.Eş Olarak Seçilecek Kimsenin Dinî İnançları Konusundaki Tercihleri

Cinsiyet ile eş olarak seçilecek kimsenin dinî inançları arasındaki ilişkiye baktığımızda üniversitedeki kız ve erkeklerin bu konuya ilişkin tercihleri arasında anlamlı düzeyde bir farklılık bulunmuştur. Bu konu ile ilgili denence desteklenmemektedir.

Denencede kız ve erkek öğrencilerin her ikisinin de eş olarak seçecekleri kimsenin dinî inançları ile kendilerinininki arasında önemli bir fark olmamasını tercih ettikleri ifade edilmişti. Tablo 5'te görüldüğü gibi kızların % 60'ı dinî inancı kendininki ile aynı olup dinin gereklerini tam olarak yerine getirmeyen birisini eş olarak tercih edebilmektedir. Bulgularda, farklı bir dine sahip eşin tercih edilmesi konusunda erkeklerin yüzdesinin kızlara oranla daha yüksek olduğu görülüyor.

Bu konudaki denence ifade edilirken üniversiteli gençlerin eş seçiminde geleneksel olarak dinî inanç benzerliğine önem verecekleri bunun dışında fazlaca bir fark olmasını istemeyecekleri düşünülmüştür. Ülkemizde dinî inanca verilen önem dikkate alınırca bu konudaki bir farklılığın evliliğe karar veren gençler arasında önemli bir takım problemler çıkmasına yol açacağı düşünülebilir. İslam

dininden olup mezhebi farklı olan kimselerin evliliklerinin aileleri tarafından engellendiğini ya da gençler arasında, dinî inancın gereklerini yerine getirirken bazı problemlerin ortaya çıktığı görülmektedir. Buradan da anlaşılacağı üzere eş seçiminde dinî inanç benzerliğine önem verilmektedir.

Bu konuda yapılan araştırmalarda yabancılarla evlenmede güçlük yaratan en önemli faktörler arasında din farklılığının (% 23) ikinci sırada geldiği saptanmıştır (Tütengil 1978). Bu bulgular 10-12 yıl öncesine ait bulgularla benzerlik göstermektedir.

5.Eş Olarak Seçilecek Kimsenin Yaşı Konusundaki Tercihler

Cinsiyet ile eş olarak seçilecek kimsenin yaşı arasında önemli düzeyde bir farklılık bulunmuştur. Bu durum araştırma denencesini destekler niteliktedir.

Elde edilen bulgularda kız öğrencilerin erkeklere oranla eş olarak seçecekleri kimsenin yaşının kendilerininkinden fazla olmasını daha çok tercih ettikleri gözlenmiştir. Bu denence ifade edilirken ülkemizdeki evliliklerde erkeğin yaşının kızın yaşından birkaç yaş fazla olmasını daha çok tercih edildiği düşünülmüştür. Evin reisinin erkek olacağı, evdeki söz hakkının daha çok erkeğe ait olacağı düşünülerek erkeğin kızdan yaşça daha olgun olmasının tercih edilmesi geleneksel evliliklerde sıkça görülen bir durumdur. Bu araştırmada da görüldüğü gibi

kızların tercihi geleneksel bir nitelik taşıyarak denencede sözedildiği gibi olmuştur.

Kandiyoti (1972) yaptığı araştırmada başka niteliklerin yanısıra yaş konusunda da erkeklerin eş olarak seçecekleri kimseden beklenti düzeylerinin kızlara oranla daha yüksek olduğunu saptamıştır. Araştırma bulguları elde edilen bu sonuçları desteklememektedir.

Kongar (1981) geleneksel olarak erkeklerin kendilerinden daha küçük yaştaki kızlarla evlenmeyi tercih ettiklerini gözlemiştir. Bu araştırmada, erkeklerin daha çok kendi yaşları ile aynı olan biriyle evlenmeyi tercih ettikleri saptanmıştır. Araştırma bulguları elde edilen bu sonuçları desteklememektedir.

6.Eş Olarak Seçilecek Kimsenin Fizikî Çekiciliği Konusundaki Tercihler

Cinsiyet ile eş olarak seçilecek kimsenin fizikî çekiciliği arasında bir ilişki bulunmamıştır. Bu konu ile ilgili denence desteklenmemektedir.

Tablo 7'de de görüldüğü gibi bu konudaki tercihlerde erkek ve kız öğrenciler arasında bir fark bulunmamaktadır. Tüm öğrencilerin % 53'ü eş olarak seçecekleri kimsenin fizikî çekiciliğinin kendilerinininki kadar olmasını tercih etmişlerdir. Bu konudaki denencede erkek öğrencilerin fizikî çekiciliğe kızlardan daha çok önem verecekleri ifade edilmişti. Bu denence hazırlanırken erkek öğrencilerin

evlenecekleri kızda öncelikle fiziksel görünüme önem verecekleri düşünülmüştü. Yaygın olarak da bilindiği gibi flört ilişkisinde özellikle fiziksel çekicilik niteliğine fazlaca önem vermektedirler. Araştırma bulgularının farklı şekilde olması şaşırtıcı olmakla beraber bu konudaki düşüncelerin eğitimden etkilenebileceğini düşünebiliriz. Üniversiteli gençlerin evlenecekleri kişinin fiziksel çekiciliğinin daha çok kendilerinininki kadar olmasını tercih ettiklerini görmekteyiz.

7.Eş Olarak Seçilecek Kimsenin Ekonomik Durumu Konusundaki Tercihler

Cinsiyet ile eş olarak seçilecek kimsenin ekonomik durumu arasında önemli düzeyde bir ilişki bulunmuştur. Bu durum denenceyi desteklemektedir.

Denence 7'de de belirtildiği gibi kızlar eş olarak seçecekleri kimsenin ekonomik durumunun kendilerininkinden daha iyi olmasını erkeklere göre daha çok oranda tercih etmişlerdir. Kızlarda bu oran % 41 iken erkeklerde % 13 şeklinde olmuştur. Erkeklerin ise % 54'ü daha çok evlenecekleri kimsenin ekonomik durumunun kendilerinininki kadar olmasını tercih ettikleri gözlenmiştir.

Bu konu ile ilgili denence ifade edilirken ülkemizdeki evliliklerde resmî ve gayri resmî olarak evin reisinin erkek olduğu ve genellikle eve giren parayı erkeğin kontrol ettiği düşünülmüştür. Dolayısıyla erkeklerin özellikle ekonomik

olarak daha güçlü olmayı tercih edecekleri belirtilmiştir. Ayrıca geleneksel evliliklerde erkeğin ekonomik olarak güçlü olmasının kadınların eş seçiminde seçici bir nitelik olabileceği düşünülmüştür. Bulgulardan da anlaşılacağı üzere bu konudaki denencenin bu yönde desteklendiğini görmekteyiz.

Uraz (1979) ve Johns ve arkadaşları (1962)'nin yaptıkları çalışmalarda eş olarak seçilecek kimsenin ekonomik imkanları ön sıralarda önemli bulunmuştur. Bu bulgular araştırma bulguları ile benzerlik göstermektedir.

8.Eş Olarak Seçilecek Kimsenin Atılğanlığı Konusundaki Tercihler

Cinsiyet ile eş olarak seçilecek kimsenin atılğanlığı arasında önemli düzeyde bir farklılık gözlenmiştir. Bu konudaki denence desteklenmektedir.

Denence 8'de üniversitedeki kız öğrencilerin erkeklere oranla daha çok evlenecekleri kimsenin kendilerinden daha atılğan olmasını tercih ettikleri ifade edilmişti. Tablo 9'da da görüldüğü gibi kız öğrenciler büyük bir oranla (% 58) evlenecekleri kimsenin kendilerinden daha atılğan olmasını tercih etmişlerdir. Bu konuda erkeklerin oranının düşük olması (% 26) araştırma denencesini destekler niteliktedir.

Bu konudaki denence ifade edilirken atılğan olma niteliğinin genellikle erkeklere özgü bir nitelik olarak

düşünüldüğü kabul edilmiştir. Geleneksel evliliklerde evliliğin yarattığı, birlikte yaşamının getirdiği birçok yükümlülük (ekonomik, sosyal, bürokratik, hukuksal...) erkeğe yüklenmekte ve bu konuda erkeğin bir "sorumluluğa sahip olması" gerektiği düşünülmektedir. Toplumumuzda erkeğe yüklenen bu sorumlulukların, erkeğin aktif bir biçimde yerine getirmesi için sürekli pekiştirildiği ve kadının bu tür bir sorumluluğu yüklenmesine ise önem verilmediği hatta istenmediği düşünülmüştür. Dolayısı ile sözü edilen bu yükümlülüklerde erkeğin öne çıkarak daha aktif yani daha atılgan olması bu özelliğin erkeğe özgü bir nitelik olmasına yol açmıştır.

Geleneksel bir toplumda yaşayan bireylerin geleneksel olarak davranacakları ve düşünecekleri varsayılırsa üniversiteli kız öğrencilerin yüksek öğrenim görmelerinin bu konudaki yerleşik tutumlarını değiştirmeyecekleri düşünülmüştür. Bu konudaki bulgularda erkeklerin oranının kızlara göre önemli düzeyde düşük olması da bu düşünceleri desteklemektedir.

9. Birinci Derecede Önem Verilen Evlilik Nedenleri Konusundaki Tercihler

Cinsiyet ile birinci derecede önem verilen evliliği düşünme nedenleri arasındaki ilişki birbirinden bağımsızdır. Bu durum denenceyi desteklememektedir.

Kız ve erkeklerin birinci derecede önem verdikleri evliliği düşünme nedenleri konusunda aralarında bir fark bulunmadığı görülmüştür. Bu durum kız öğrencilerin erkeklerden daha fazla oranda yaşamı bir eşle paylaşmaya önem verecekleri şeklindeki denenceyi desteklememektedir.

Bu denence ifade edilirken geleneksel olarak düşünen bireylerin daha çok, çocuk sahibi olmak, cinsel ilişkide bulunabilmek, yalnız kalmamak gibi nedenleri tercih edeceği, birliktelik duygusundan kaynaklanan ve karşılıklı doyuma yol açan paylaşma ilkesinin ise daha çok demokratik düşünen bireylerce tercih edileceği düşünülmüştür. Evlenme nedenleri konusunda erkeklerin daha çok geleneksel olarak hareket edecekleri ve evlenmede paylaşımından çok çocuk sahibi olmak, yalnız kalmamak gibi nedenleri tercih edecekleri düşünülmüştür. Oysa bulgularda da görüldüğü gibi tüm üniversite öğrencileri evliliği düşünürken öncelikle paylaşma ilkesine önem vermektedirler.

English (1962)'in evlilik nedenlerine verilen öneme ilişkin araştırmasında kızların ve erkeklerin önem verdikleri nedenler farklı bulunmuştur. Kızlar daha çok çocuk sahibi olmak ya da ileri yaşlarda yalnız kalmamak için evlenmeyi tercih ederken erkekler paylaşım ya da arkadaşlık ilişkisinin ön plana çıktığı nedenleri önemli bulmuşlardır. Bu bulgular araştırma bulgularınca desteklenmemektedir.

Tütengil (1978) evlenmede çok önemli görülen unsurun "karşılıklı anlaşma" ve evliliğin ana motifinin de "yakın bir arkadaş edinme" olduğu konusunda gençlerin büyük bir çoğunluk oluşturduğunu gözlemiştir. Araştırma bulguları bu konuda da 10-12 yıl öncesiyle benzerlik göstermektedir.

BÖLÜM V

VARGI VE ÖNERİLER

Bu bölümde üniversite öğrencilerinin eş seçimi tercihlerinin cinsiyete göre gösterdiği değişimden söz edilmiştir. Daha sonra üniversite öğrencilerinin bu tercihlerinden elde edilen bulgulara dayanılarak bu konu ile ilgili önerilerde bulunulmuştur.

Bu araştırmadan üniversite öğrencilerinin eş seçimi ile cinsiyetleri arasındaki ilişkiye yönelik olarak şu sonuçlara varılmıştır:

Üniversite öğrencileri eş olarak seçecekleri kimse ile nikahsız yaşamayı kabul etmemektedirler. Kabul etmeme oranı kızlarda erkeklere göre daha fazla olmuştur. Nikahsız yaşamayı kabul etme oranı ise erkeklerde kızlara göre daha fazla olmuştur.

Araştırmada üniversite öğrencilerinin evlenecekleri kimseyi kimin seçmesi gerektiği konusundaki tercihleri cinsiyet değişkeni açısından incelendiğinde bu konuda kızların ve erkeklerin farklı tercihlerde bulunmadıkları gözlenmiştir. Hem kızlar hem de erkekler yüksek oranda evlenecekleri kimseyi kendileri seçmek istemişlerdir.

Eş olarak seçilecek kimsenin ideolojik görüşlerine göre üniversite öğrencilerinin tercihleri incelenmiştir. Öğrenciler büyük bir çoğunlukla eş olarak seçecekleri

kimsenin ideolojik görüşlerinin kendilerinininkine yakın olmasını tercih etmişlerdir. Bu konudaki tercihlerde ideolojik görüşlerin yakın olması oranı kızlarda erkeklere göre daha yüksek düzeyde olmuştur.

Eş olarak seçilecek kimsenin dinî inancında cinsiyet açısından kızlar ve erkekler arasında bir fark olmayacağı beklenirken manidar düzeyde bir fark bulunmuştur. Kızlar eş olarak seçecekleri kimsenin dinî inancının kendilerinininkine benzer olmasını tercih etmişlerdir. Erkekler ise dinî inançlarının benzer olmasının yanında farklı olmasını da yüksek bir oranda tercih etmişlerdir. Dinî inanç benzerliğinin eş seçiminde kızlarda etkili olduğu sonucuna varılmıştır.

Eş olarak seçilecek kimsenin yaşı konusundaki bulgularda kız öğrencilerin erkeklere göre önemli bir düzeyde eş olarak seçilecek kimsenin yaşının kendilerine göre büyük olmasını tercih etmişlerdir. Cinsiyet farklılığının evlenilecek kimsenin yaş değişkeni üzerinde önemli bir etkisi olduğu sonucuna varılmıştır.

Üniversite öğrencilerinin eş olarak seçecekleri kimsenin fizikî çekiciliği konusundaki tercihleri incelenmiştir. Bu konuda kızlar ve erkekler arasında bir fark bulunamamıştır. Her iki grup da evlenecekleri kimsenin fizikî çekiciliğinin kendilerinininki kadar olmasını tercih etmişlerdir.

Eş olarak seçilecek kimsenin ekonomik durumu konusunda kızlarla erkekler arasında bir fark görülmüştür. Kız öğrencilerin evlenecekleri kimsenin ekonomik durumunun kendilerinininkinden fazla olmasını tercih ettikleri gözlenmiştir. Erkeklerin evlenecekleri kimsenin ekonomik durumuna kızlara göre daha az önem verdikleri sonucuna varılmıştır.

Evlenilecek kimsenin atılğanlığı konusundaki tercihlerde de kızlar ve erkekler arasında bir fark görülmüştür. Kızların evlenecekleri kimsenin atılğanlığının kendilerinden daha fazla olmasını istedikleri gözlenmiştir. Erkekler ise eşlerinin atılğanlık düzeyinin daha çok kendilerinininki kadar olmasını tercih etmişlerdir. Eş seçiminde kızların eşlerinde atılğanlık niteliğine önem verdikleri sonucuna varılmıştır.

Üniversite öğrencilerinin birinci derecede evliliği düşünme nedenlerinin cinsiyet değişkeninden etkilenip etkilenmediğine bakılmıştır. Tüm üniversite öğrencileri büyük bir oranla evliliği en çok yaşamı bir eşle paylaşmak için düşündüklerini ifade etmişlerdir. Bu konuda üniversitedeki kız ve erkek öğrencilerin evlilikte öncelikle paylaşma ilkesine önem verdikleri sonucuna varılmıştır.

Öneriler

Eş seçimi ve evlilik, bireyin yaşantısında oldukça önemli bir yer tutan ve bireyin belli bir olgunluğa erişmesi sonucunda oluşan bir olaydır.

Ergenlikten gençliğe adım atan birey sosyal ilişkileri sırasında karşı cinsle iletişime geçer. Bu iletişim bazılarında problemlidir, bazılarında ise problemsiz bir biçimde kurulur. Karşı cinsle ilişkilerin en rahat kurulduğu ortamlardan birisi de üniversitelerdir. Üniversiteli genç eğitimi süresince iş bulma kaygısını taşıırken geleceğine yönelik arkadaşlık ilişkisine de girer.

Eş seçimi yapılırken eş olacak kimsenin birçok özelliğinin eş seçimini yapan bireyin özellikleri ile karşılıklı olarak uyumlu olması ilişkilerin daha sağlıklı yürümesini sağlar. Kişilik özellikleri, genel görünüş, ekonomik imkanları, meslekî ve sosyal statüsü, dinî ve ideolojik görüşleri eş olarak seçilecek kimsede aranan niteliklerden bazıları olmaktadır. Nitekim araştırmada elde edilen bulgularda bu özelliklerin eş olacak kimse ile bireyin kendisinde birbirine benzeyecek şekilde tercih edildiği dikkati çekmiştir. Eş seçiminde kızların eş olarak seçecekleri kimseden ekonomik durum ve atılganlık özelliklerinde beklenti boyutlarının yükseldiği görülmüştür. Beklenti düzeyinin yüksek olması eş seçiminde ne gibi olumsuz etkiler yaratacağı ayrı bir konu olarak

tartışılabilir. Ancak beklenti düzeylerinin düşük olması ya da kendilerinininki kadar olması bireylerin kendini daha objektif olarak değerlendirdiklerini ve eş olarak seçecekleri kimse ile de daha sağlıklı ilişkiler kurabilmelerini sağlayabilir.

Eş olarak seçilecek kimseyi kimin seçmesi gerektiği konusunda gençlerin büyük bir çoğunluğu eşlerini kendileri seçmek istemişlerdir. Türk aile yapısının geleneksel bir özellik taşıması nedeniyle ülkemizde büyük bir çoğunlukla eş seçimi büyüklerin tercihi ile olmaktadır (Timur 1972). Gençlerin eş seçimi konusundaki ölçütleri ile ailelerinin ölçütleri çatıştığı zaman ortaya bir takım problemler çıkmaktadır. Kuşaklar arasındaki farklılıktan doğan bu çatışmalarla başedebilme ve her iki taraf için uzlaşma sağlamada genç çaresizlik ve sıkıntı devreleri geçirebilmektedir. Üniversiteli genç burada uzman bir kaynaktan yardım alma ihtiyacını duyabilir. Bu konuda üniversitelerin psikolojik danışma merkezlerinin bu tür yardımları gerçekleştirmesine ağırlık verilebilir. Nitekim üniversiteli gençlerin sorunları konusunda yapılan bir dizi araştırmada başta gelen konular arasında karşıt cinsle ilişki problemleri gelmektedir.

Evlilik yolu ile toplumun temel taşlarını oluşturan ailenin kurulmasında arkadaşlık ilişkilerinden evliliğe ve daha sonraki süreçlere kadar gençlerin bu konuda yardım ve bilgi alabileceği birimler yok denecek kadar azdır.

Psikolojik danışma merkezlerinin bu konuda gençleri bilgilendirmesi ya da yardımcı nitelik taşıyan yayınların öğrencilere kolayca ulaştırılması gençlerin eş seçiminde ve evlilik yaşantısı ile ilgili konularda kendilerini tanımalarına yardımcı olacaktır.

Son olarak gençlerimizi bu konuda daha da bilinçlendirmek için üniversitelerdeki her fakültede eş seçimi ve evliliğe yönelik dersler verilmesi yaygınlaştırılabilir.

Eş seçimi ile ilgili olarak yapılan bu araştırma bu konuya ilişkin olarak bundan sonra yapılacak araştırmalara katkıda bulunacaktır. Ayrıca bundan sonra yapılacak araştırmalarda eş seçimi konusunda eş olarak seçilecek kimsenin kişilik özellikleri, eğitim düzeyi, aile yapısı ile sosyo-ekonomik düzey, anne-baba tercihleri arasındaki ilişki araştırılabilir.

KAYNAKÇA

ACAR, G.

1989 "Kadın ve Erkek İşçilerin İş ve Aile Ortamlarında Toplumsal Cinsiyete İlişkin Tutumları". Hacettepe Üniversitesi: (Yayınlanmamış Doktora Tezi).

ANTİLL, J.K.

1983 Egalitarian or Traditional; Correlates of The Perception of an Ideal Marriage. Australian Journal of Psychology. 35, Auguste 245-257 North Ryde, Australia.

ATABEK, E.

1989 Kışkırtılmış Erkeklik Bastırılmış Kadınlık. İstanbul: Altınkitaplar Basımevi.

BALAMAN, A.R.

1982 Evlilik Akrabalık Türleri. İzmir: Karınca Matbaacılık.

BASU, J. Mukhopadhyay P.K.

1986 Perception of Friendship Qualities. Psychological Research Journal. 10, 1-2; 33-41 India

BAŞARAN, Fatma

1968 Ailede Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutum Değişmeleri. Ankara: Türk Sosyal Bilimler Derneği.

BAYKAL, S.

- 1988 "Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyet Rollerine İlgili Kalıp Yargılarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi" Ankara: H.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Doktora Tezi).

BİLEN, M.

- 1989 Ailede Kurumlarda ve Toplumda Sağlıklı İnsan İlişkileri. Ankara: Teknik Basım Sanayii Matbaası.

BUTTERFIELD, O. M.

- 1956 Planning for Marriage. Sex Roles, 15, 5-6, 311-322
Princeton.

CULPON, O. Marzotto, T.

- 1982 Changing Attitudes Toward Work and Marriage. Signs,
8, 2, 337-351. Ankara: Hacettepe Üniversitesi.

D'HONDT, W. Vandewiele, M.

- 1983 Attitudes of West African Students Toward Love and
Marriage. Psychological Reports, 53, 2, 615-621.

EKŞİ, A.

- 1982 Gençlerimiz ve Sorunları. İstanbul: Say Matbaası.

ENGLISH, O.S. Pearson, G.H.J.

- 1963 Emotional Problems of Living. New York: W. Norton.

GEÇTAN, E.

- 1984 Çağdaş Yaşam ve Normal Dışı Davranışlar. Ankara: Maya Yayınları.

GOLDSHEİDER, C., GOLDSHEİDER, F.K.

- 1987 Moving out and Marriage. What Do Young Adults Expect? American Sociological Review, 52, 2, 278-285.

GÜNGÖREN, A.

- 1988 Cadıların Gün Batımı. İstanbul: Yol Yayınları, Tuba Matbaası.

GÜVENÇ, B.

- 1984 İnsan ve Kültür. Ankara: Sosyal Bilimler Derneği Yayınları.

GÜVENÇ, B.

- 1989 Japon Kültürü. Ankara: TİSAMAT Basım Sanayi, Türkiye İş Bankası Yayınları.

JOHNS, E., W. Sutton and L. Webster

- 1962 Health for Effective Living. New York, San Francisco, Toronto and London: Mc Graw-Hill Book Company, Inc.

KAĞITÇIBAŞI, Ç.

- 1973 Gençlerin Tutumları Kültürler Arası Bir Karşılaştırma. Ankara: ODTÜ Fen Fakültesi Yayınları (25) Sevinç Matbaası.

KAHN, J. Udry J.R.

- 1986 Marital Coital Frequency: Unnoticed Outliers and Unspecified Interactions Lead to Erroneous Conclusions. American Sociological Review: 51, 5, 734-737.

KANDİYOTİ D.

- 1972 "Urban Change and Women's Roles In Turkey, An Overview and Evaluation." Ç. KAĞITÇIBAŞI (Ed.), Sex Roles, Family and Community in Turkey. Bloomington: Indiana University, 101-120.

KANDİYOTİ, D.

- 1978 "Kadınlarda Psiko-Sosyal Değişim Boyutları Cinsiyetler ve Kuşaklar Arasında Bir Karşılaştırma". İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi.

KANDİYOTİ, D.

- 1984 Aile Yapısında Değişme ve Süreklilik: Karşılaştırmalı Bir Yaklaşım. Ankara: Türk Sosyal Bilimler Derneği.

KAPTAN, S.

- 1987 Bilimsel Araştırma Teknikleri ve İstatistik Yöntemleri. Ankara: Olguç Matbaası.

KNOX, D.

- 1979 Exploring Marriage and The Family. Glenview Illinois, Scott, Fresman and Camp.

KONGAR, E.

1982 Türkiye'nin Toplumsal Yapısı. İstanbul: Remzi Kitabevi.

KOYUNCU, N.

1983 "Cinsiyet Rolü Kimliği ile Ahlak Gelişimi Evrelerinin Karşılaştırılması: Üniversite Üçüncü Sınıf Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma". Ankara: A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi (Yayınlanmamış Doktora Tezi).

KÖKNEL, Ö., Ö. Kurban

1983 Tıpta Ruhbilim. İstanbul: Taş Matbaası.

KÖKNEL, Ö.

1984 Aile ve Çocuk Konferansları. İstanbul: İş Bankası Yayınları.

O'NEİLL, M. O'NEİLL G.

1975 Marriage: A Contemporary Model. Comprehensive Textbook of Psychiatry II. (Ed. Fredman, A.M., Kaplan, H.I. ve B.J. Sadock). Baltimore, The Williams and Wilkins Co.

ORHON, E.

1985 Ankara Üniversitesi Öğrencilerinin Sosyal ve Psikolojik Sorunları. DPT-Sosyal Planlama Başkanlığı Araştırma Dairesi.

ONUR, B.

1986 Kadın, Gençlik ve Cinsellik. İstanbul: Gür Yayınları.

OSKAY, G.

1981 "Değer Yargıları Yönünden Ana-Baba Ergen Çatışması".
Ankara: H.Ü.Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bölümü
(Yayınlanmamış Doktora Tezi).

1989 Türk Aile Yapısı. VI. Beş Yıllık Kalkınma Planı Ö.i.K.
Raporu. Ankara: Yayın ve Temsil Dairesi Matbaa Birimi.

ÖZGÜVEN, İ.E.

1974 Üniversite Öğrencilerinin Akademik Başarılarını
Etkileyen Zihinsel Olmayan Faktörler. Ankara: Hacettepe
Üniversitesi Basımevi.

ÖZUGURLU, K.

1985 Evlilik Raporu. İstanbul: Altınkitaplar Yayınevi.

RUSSEL, B.

1967 Evlilik ve Ahlak. İstanbul: Varlık Yayınları.

SATIR, V.

1967 Conjoint Family Therapy. Director of Training Family
Project Mental Research Institute Palo Alto, California.

SEIDENBERG, R. ve De Crow K.

1988 Eviyle Evli Kadınlar-Agorafobi. (Çev: Nur Nirven) Afa
Yayınları.

SILLARS, A. Weisberg, J., Burggraf, C.S. Wilson, E. A.

1987 Content Themes in Marital Conversations Human
Communication Research. 13,4: 495-528.

TEZCAN, M.

1981 Kuşaklar Çatışması:Okuyan ve Çalışan Gençlik Üzerine
Bir Araştırma. Ankara: Kadioğlu Matbaası.

THOMPSON, E.

1985 Attitudes Toward The Male Role and Their Correlates.
Sex Roles. 13, 7-8, 413-427.

TİMUR, S.

1972 Türkiye'de Aile Yapısı. Ankara: Doğu Matbaacılık. H.Ü.
Yayınları.

TÜRKER, V.

1977 Ankara'daki Üç Lisede Sosyo - Ekonomik Bakımdan
Avantajsız Öğrencilerin Çeşitli Özellikleri ve Belli
Başlı Eğitim ve Rehberlik Sorunları. Ankara: Ayyıldız
Matbaası. H.Ü. Yayınları. C-19.

TÜTENGİL, C.

1978 Aile ve Evlilik Araştırması Sonuçları. T.C. Başbakanlık
Aile Araştırma Kurumu Aile Yazıları 4. Ankara: 1990

UPRETI, H.C. Upreti, N.

1982 Parental Authority and Attitude of Women Students
Toward Marriage and Dowry. Indian Journal of Social
Work. 43, 3, 247-260

URAZ, G.

- 1979 "Müstakbel Eşten Beklentiler Üzerine Bir İnceleme".
Ankara: H.Ü. Yayınlanmamış Doktora. Tezi.

ÜNVER, Ö., B. TOLAN

- 1986 12 - 24 Yaş Gençlerin Sosyo - Ekonomik Sorunları.
(Ed. Nihat Nirun) Ankara: Gazi Üniversitesi Basın
Yayın Yüksek Okulu Matbaası.

WERNER, C. Parmelee, P.

- 1979 Similarity of Activity Preferences Among Friend: Those
Who Play Together Stay Together. Social Psychology
Quarterly, 42, 1, 62-66

WESTOFF, C.F. and Potvin, R.H.

- 1967 Higher Education and Some Beliefs About Marriage,
Family and Career. College Women and Fertility Values.
87-96.

EŞ SEÇİMİ TERCİHİ ANKETİ

AÇIKLAMA: Arkadaşlar, bu araştırma üniversite öğrencilerinin eş seçim tercihlerini ve evlilikle ilgili değer yargılarını ortaya koymak amacıyla hazırlanmıştır. Bu konu ile ilgili anket iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde eş seçim tercihi ile ilgili sorular ikinci bölümde evlilik ile ilgili değer yargıları bulunmaktadır. İlk bölüm çoktan seçmeli 20 sorudan oluşmaktadır. İkinci bölümde seçenekleri 1'den 5'e kadar dereceli 50 soru bulunmaktadır. Her iki bölümde de kendinize en uygun olan seçeneği saptayarak seçeneğin harfini cevap kağıdındaki ilgili sorunun karşısına yazınız.

Bu anket bir araştırmada kullanılmak üzere hazırlanmıştır. Anketle toplanacak bilgiler araştırmacı tarafından gizli tutulacaktır. Sorulara doğru ve samimi olarak cevap vermeniz araştırma bulgularının güvenilirliğini yükseltecektir. Yapacağınız yardımlardan dolayı hepinize şimdiden teşekkür ederim.

Aysel DURMAZKUL

I. BÖLÜM

1. Aşağıdaki yerleşim bölgelerinin hangisinde en uzun süre buldunuz?

- a) Köy-kasaba-ilçe
- b) Şehir (il)
- c) Metropol şehir (İstanbul, Ankara, İzmir v.b.)
- d) Yurtdışı

2. Annenizin öğrenim düzeyi nedir?

- a) Okuma yazma bilmiyor
- b) İlkokul mezunu
- c) Orta dereceli okul mezunu
- d) Yüksekokul veya üstü mezunu

3. Babanızın öğrenim düzeyi nedir?

- a) Okuma yazma bilmiyor
- b) İlkokul mezunu
- c) Orta dereceli okul mezunu
- d) Yüksekokul veya üstü mezunu

4. Ailenizin toplam aylık geliri ne kadardır?

- a) 500.000.- TL. ve altı
- b) 501.000.- TL. ve 1.500.000.- TL.
- c) 1.501.000.- TL. ve 2.500.000.- TL.
- d) 2.501.000.- TL. ve daha üstü

5. Oturduğunuz ev kime aittir?

- a) Kiralık
- b) Kendimize ait
- c) Yakınımızın evi
- d) Diğer

6. Eş olarak seçeceğiniz kimseyle nikahsız yaşamayı düşünür müsünüz?

- a) Evet
- b) Hayır
- c) Kararsızım

7.Evleneceğiniz kimseyi kim seçmelidir?

- a)Kendim
- b)Ailem
- c)Ailemle birlikte
- d)Başkaları aracılığıyla

8.Eş olarak seçeceğiniz kimsenin ideolojik görüşleri;

- a)Benimki ile aynı olmalı
- b)Benimkine yakın olmalı
- c)Benimkine karşı olabilir
- d)Önemi yok

9.Eş olarak seçeceğiniz kimsenin dinî inancı;

- a)Benimki ile aynı olup gereklerini tam olarak yerine getirmelidir.
- b)Benimki ile aynı olup gereklerini tam olarak yerine getirmeyebilir.
- c)Benimkinden farklı bir din olabilir.
- d)Benim gibi dine ve tanrıya inanmayabilir.

10.Eş olarak seçeceğiniz kimsenin ilgileri size göre nasıl olmalıdır?

- a)Benimki ile aynı olabilir
- b)Benimkinden farklı olabilir
- c)Benim için önemli değildir

11.Eş olarak seçeceğiniz kimsenin kişilik özelliklerinin size uygun olması evlilik kararınızı ne yönde etkiler?

- a)Benimkine uygun olması evlilik kararımı olumlu yönde etkiler.
- b)Benimkinden farklı olması evlilik kararımı olumsuz yönde etkiler.
- c)Kişilik özellikleri evlilik kararında etkili olmaz.

12.Eş olarak seçeceğiniz kimsenin aşağıdaki özelliklere size kıyasla ne ölçüde sahip olmasını istersiniz?

1.Yaşı

2.Ekonomik durumu

3.Fizikî çekiciliği

4.Atılğanlığı

- a)Benden fazla
- b)Benim kadar
- c)Benden az
- d)Önemsiz

13.Eş olarak seçeceğiniz kimsenin kendi ailesi ile ilişkileri evlilik kararınızı ne yönde etkiler?

- a)Ana babasına bağımlı ise evlilik kararım olumsuz yönde etkilenir.
- b)Ana babasından bağımsız ise evlilik kararım olumlu yönde etkilenir.
- c)Ana babası ile ilişkileri evlilik kararımı etkilemez.
- d)Ana babasına bağımlı ise evlilik kararım olumlu yönde etkilenir.

14.Eş olarak seçeceğiniz kimsenin kardeşlerinin sayısı evlilik kararınızı ne yönde etkiler?

a)Kardeşlerinin sayısının 3'ten fazla olması evlilik kararımı olumsuz yönde etkiler.

b)Kardeş sayısının 3'ten az olması evlilik kararımı olumlu yönde etkiler.

c)Kardeş sayısı evlilik kararımı etkilemez.

15.Eş olarak seçeceğiniz kimsenin ailesindeki fert sayısının 5'ten fazla olması evlilik kararınızı ne yönde etkiler?

a)Olumsuz yönde etkiler

b)Olumlu yönde etkiler

c)Fert sayısı evlilik kararında etkili olmaz

16.Eş olarak seçeceğiniz kimsenin giyim tarzı;

a)Benimki ile aynı olmalı

b)Benimkinden farklı olabilir

c)Önemli değil

17.Eş olarak seçeceğiniz kimse aşağıdaki alışkanlıklardan hangisine sahip olabilir?

a)Sigara

b)Alkol

c)Kumar

d)Keyif verici maddeler

e)Hiçbiri

18.Eş olarak seçeceğiniz kimsenin sağlık durumu evlilik kararınızı nasıl etkiler?

a)Sağlık durumunun kötü olması evlilik kararımı olumsuz yönde etkiler.

b)Sağlık durumunun iyi olması evlilik kararımı olumlu yönde etkiler.

c)Sağlık durumu evlilik kararımı etkilemez.

19.Aşağıdaki ifadeleri "evliliği düşünme nedenleriniz" şeklinde ele alarak önem sırasına göre numaralandırınız.

Evliliği;

a)Çocuk sahibi olmak için düşünüyorum.

b)Resmî olarak cinsel ilişkiye izin verdiği için düşünüyorum.

c)Yaşamımı bir eşle paylaşmak istediğim için düşünüyorum.

d)İleri yaşlarda yalnız kalmamak için düşünüyorum.

II. BÖLÜM

Bu bölümdeki soruları aşağıdaki derecelerden kendinize en uygun olanı seçerek, cevap kağıdınıza ilgili seçeneğin harfini yazarak cevaplayacaksınız.

- a) Kesinlikle katılıyorum
- b) Katılıyorum
- c) Kararsızım
- d) Karşıyım
- e) Kesinlikle karşıyım

1. Evlilik yaşantısında kadın erkeğe boyun eğmelidir.
2. Evlilikte kazanılan parayı erkek kontrol etmelidir.
3. Evlilikte kadının çalışması kocası ve çocukları yönünden sakıncalı olduğundan kadın işini bırakmalıdır.
4. Evlilik küçük ya da büyük mutlaka bir törenle gerçekleştirilmelidir.
5. Ev işlerinin yapılması kadına ait olmalıdır.
6. Mutlu evlilik kadının erkeğe kayıtsız uyması ile mümkündür.
7. Kocalar otoriter olmazlarsa kadınlar otoriter davranmaya (sözlerini geçirmeye) başlarlar.
8. Bir kadın kocasıyla çatışmamak için daima alttan almalı ve havayı yumuşatmayı bilmelidir.
9. Bir erkeğin ev işlerine yardım etmesi gerekmez.
10. Evlilikte evin içinden kadın dışından erkek sorumludur.
11. Evlilikte alınan mal ve mülk erkeğe ait olmalıdır.
12. Evlilikte kadın erkeğin ve erkeğin ailesinin tüm sorumluluklarını üstlenmelidir.

- 13.Evlilik yaşantısında erkek genellikle egemen bir rol üstlenir.
- 14.Evlilikte kadın erkeğin gereksinimlerini farketmeli ve onu gidermelidir.
- 15.Kadın evlilikle beraber hayatının birçok yönüne kısıtlılıklar geleceğini bilmelidir.
- 16.Evli erkek eş, baba evinden ayrı otursa bile eski ailesinin değer yargılarına göre yaşamalıdır.
- 17.Evli kadının yaşam amacı kocası ve çocukları için en iyisini yapmaya çalışmaktır.
- 18.Evlenmede karar organı aile reisleridir.
- 19.Eşleri evliliğe güdüleyen en önemli neden çocuk sahibi olmaktır.
- 20.Erkeğin işteki saygınlığı arttıkça kadının evlilikten sağladığı doyum da artar.
- 21.Evlilikte kadın erkeğin dinî inancına uymalıdır.
- 22.İlk çocuğun erkek olması eşler tarafından daha iyi karşılanır.
- 23.Evlilikte kadın kocasına danışmadan para harcayabilir.
- 24.Gençlerin evlilik öncesi flört ilişkileri gelecekteki evlilik ilişkilerini olumsuz olarak etkiler.
- 25.Evlilikte eşler başkalarının olduğu yerlerde yakın (samimi) ilişkilerde bulunmamalıdır.
- 26.Evlilikte erkeğin evlilik dışı ilişkisi, kadının evlilik dışı ilişkisine göre daha hoşgörü ile karşılanır.
- 27.Kadın evlilik yaşantısına bekaretini koruyarak girmelidir.

- 28.Evli kadının veya evli erkeğin karşı cinsle yakın (samimi) arkadaşlık kurması evlilikte çatışmalar yaratır.
- 29.Evlilikte korunma yöntemleriyle ilgili faaliyetlere gerek yoktur.
- 30.Evlilikte büyük anlaşmazlıklar ortaya çıkıyorsa boşanmak yerine eşler evliliği sürdürmeyi yeğlemelidirler.

CEVAP KAĞIDI

Anket No : () () ()
Adı Soyadı :

Cinsiyetiniz : () 1-Kız
2-Erkek

Fakülteniz : 1-I.Sınıf
Sınıfınız () : 2-IV.Sınıf

I. BÖLÜM

II. BÖLÜM

		A	B	C	D	E
(6)	1.()	()	()	()	()	()
(7)	2.()	()	()	()	()	()
(8)	3.()	()	()	()	()	()
(9)	4.()	()	()	()	()	()
(10)	5.()	()	()	()	()	()
(11)	6.()	()	()	()	()	()
(12)	7.()	()	()	()	()	()
(13)	8.()	()	()	()	()	()
(14)	9.()	()	()	()	()	()
(15)	10.()	()	()	()	()	()
(16)	11.()	()	()	()	()	()
(17)	12-1.()	()	()	()	()	()
(18)	12-2.()	()	()	()	()	()
(19)	12-3.()	()	()	()	()	()
(20)	12-4.()	()	()	()	()	()
(21)	13.()	()	()	()	()	()
(22)	14.()	()	()	()	()	()
(23)	15.()	()	()	()	()	()
(24)	16.()	()	()	()	()	()
(25)	17.()	()	()	()	()	()
(26)	18.()	()	()	()	()	()
(27)	19-a.()	()	()	()	()	()
(28)	19-b.()	()	()	()	()	()
(29)	19-c.()	()	()	()	()	()
(30)	19-d.()	()	()	()	()	()
(31)	19-e.()	()	()	()	()	()
(32)	20.()	()	()	()	()	()
	(33) 1.	()	()	()	()	()
	(34) 2.	()	()	()	()	()
	(35) 3.	()	()	()	()	()
	(36) 4.	()	()	()	()	()
	(37) 5.	()	()	()	()	()
	(38) 6.	()	()	()	()	()
	(39) 7.	()	()	()	()	()
	(40) 8.	()	()	()	()	()
	(41) 9.	()	()	()	()	()
	(42) 10.	()	()	()	()	()
	(43) 11.	()	()	()	()	()
	(44) 12.	()	()	()	()	()
	(45) 13.	()	()	()	()	()
	(46) 14.	()	()	()	()	()
	(47) 15.	()	()	()	()	()
	(48) 16.	()	()	()	()	()
	(49) 17.	()	()	()	()	()
	(50) 18.	()	()	()	()	()
	(51) 19.	()	()	()	()	()
	(52) 20.	()	()	()	()	()
	(53) 21.	()	()	()	()	()
	(54) 22.	()	()	()	()	()
	(55) 23.	()	()	()	()	()
	(56) 24.	()	()	()	()	()
	(57) 25.	()	()	()	()	()
	(58) 26.	()	()	()	()	()
	(59) 27.	()	()	()	()	()
	(60) 28.	()	()	()	()	()
	(61) 29.	()	()	()	()	()
	(62) 30.	()	()	()	()	()